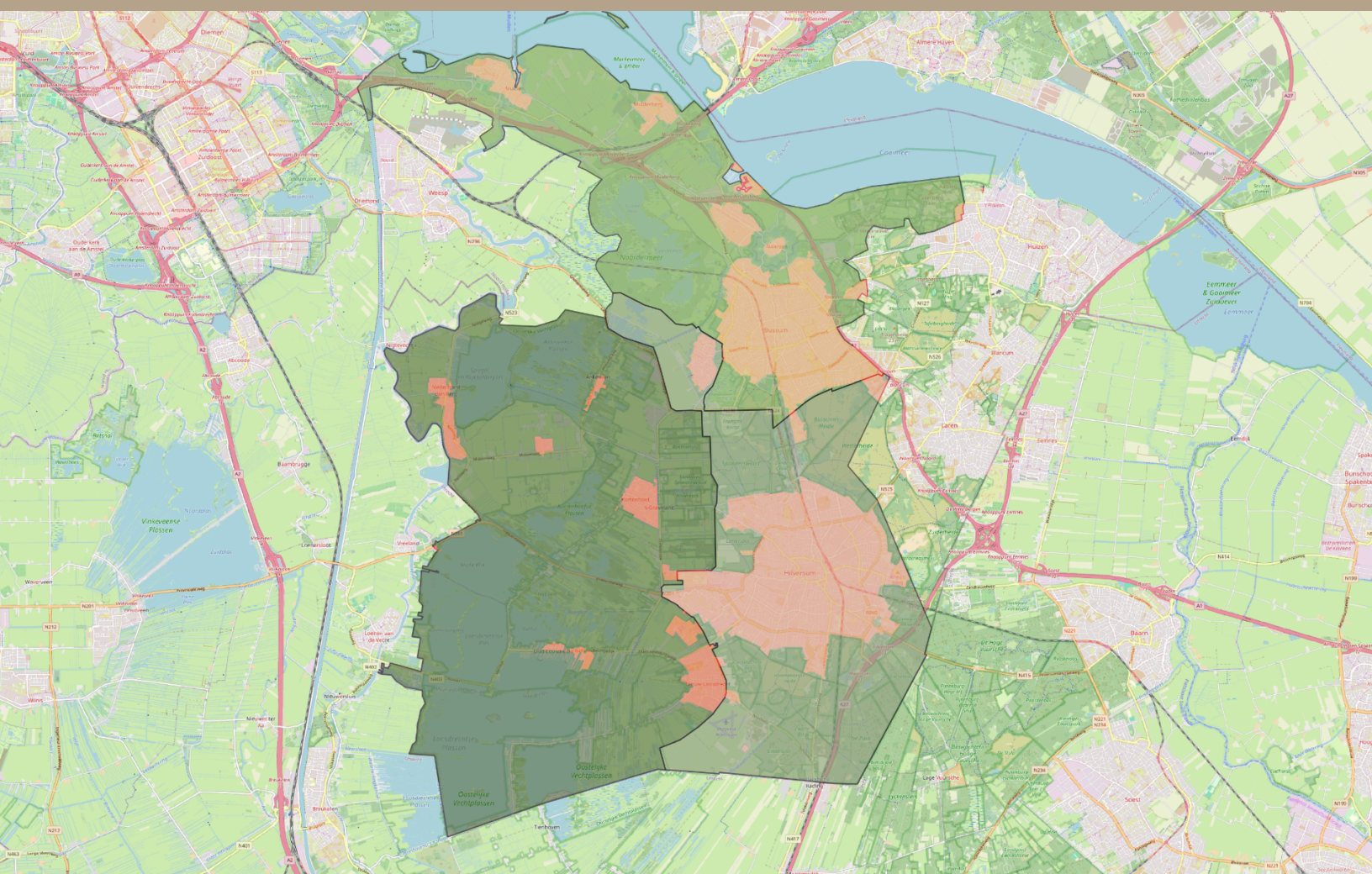

Financiële analyse herindelingsvarianten

Wijdemeren - Hilversum - Gooise Meren

Financiële analyse herindelingsvarianten

Wijdmeren - Hilversum - Gooise Meren

Rapport

Wijdmeren - Hilversum - Gooise Meren

Inhoudsopgave

H1 Bestuurlijke herindeling in Gooi en Vechtstreek.....	1
1.1 Verkenning gestart naar bestuurlijke herindeling in Gooi en Vechtstreek.....	1
1.2 Impact bepalen van drie scenario's.....	2
1.3 Doel van de analyse.....	2
1.4 Elementen van de analyse.....	2
1.5 Vertrekpunt voor de analyse.....	3
1.6 Opbouw van deze nota.....	3
H2 Aanpak.....	4
H3 Samenvattend beeld.....	5
3.1 Analyse van de drie begrotingen op hoofdlijnen.....	5
3.2 Samenvattende conclusies van de analyses.....	6
3.3 Doorvertaling naar de herindelingsvarianten.....	9
H4 Structuurkenmerken.....	12
4.1 Beschrijving van de drie gemeenten.....	12
4.2 Woonlasten, demografie en inkomen.....	12
4.3 Structuurkenmerken van de drie gemeenten.....	14
4.4 Consequenties voor de drie herindelingsvarianten.....	15
4.5 Prognose van de bevolkings- en huishoudensontwikkeling.....	17
4.6 Samenvattende conclusies.....	18
H5 Financiële positie van de gemeenten.....	19
5.1 Herstelplan Wijdmeren - de periode na 2027.....	19
5.2 Begrotingssaldi.....	20
5.3 Reserves.....	21
5.4 Taakstellingen in de begroting.....	22
5.5 Risico's en risicoafdekking.....	23
5.6 Onderhoud kapitaalgoederen.....	25
5.6.1 Onderhoudsplannen voor de Openbare Ruimte.....	25
5.6.2 Kwaliteitsniveau.....	26
5.6.3 Kapitaallasten onderhoudsinvesteringen na 2027.....	26
5.7 Sociaal Domein.....	29
5.8 Verbonden partijen.....	31
5.9 Grondexploitaties.....	32
5.9.1 Hilversum.....	32
5.9.2 Gooise Meren.....	33
5.9.3 Wijdmeren.....	33
5.10 Vergelijking met andere gemeenten.....	34
5.11 Bedrijfsvoering.....	34

5.12 Samenvattende conclusies.....	35
H6 Algemene uitkering bij herindeling.....	37
6.1 Algemene uitkering.....	37
6.2 Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling.....	39
6.2.1 Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling.....	39
6.2.2 Verdeelmaatstaf bij herindeling met Hilversum respectievelijk Gooise Meren.....	39
6.2.3 Verdeelmaatstaf bij splitsing van Wijdemeren.....	40
6.3 Frictielasten.....	41
6.4 Preventief toezicht.....	41
6.5 Samenvattende conclusies.....	42
H7 Eigen inkomsten.....	43
7.1 Harmonisatie van belastingen.....	43
7.2 Woonlasten.....	43
7.2.1 Uitgangspunten voor de berekening.....	43
7.2.2 OZB - uitgangspunt 2024.....	44
7.2.3 Onroerendezaakbelasting per 2029.....	48
7.3 Afvalstoffenheffing en rioolheffing.....	48
7.3.1 Geraamde inkomsten.....	48
7.3.2 Mate van kostendekkendheid.....	50
7.4 Overige belastingen en heffingen.....	52
7.5 Samenvattende conclusies.....	52
Bijlage 1 Vergelijking met andere gemeenten.....	54
Bijlage 2 Overzicht van tabellen en figuren.....	57
Bijlage 3 Geraadpleegde documentatie.....	58
Bijlage 4 Geïnterviewde personen/ groepsgesprekken.....	60
Colofon.....	61

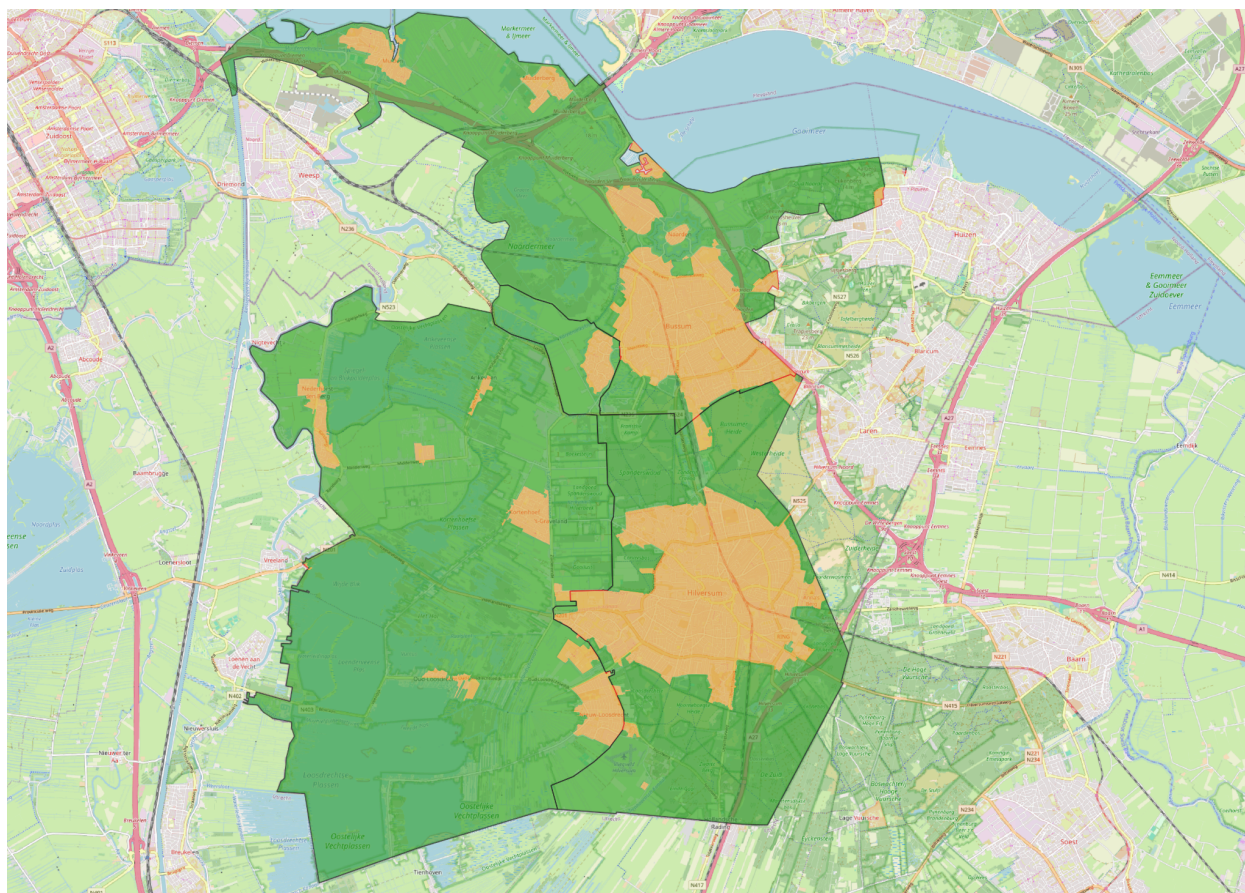
Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

H1 | Bestuurlijke herindeling in Gooi en Vechtstreek

1.1 Verkenning gestart naar bestuurlijke herindeling in Gooi en Vechtstreek

De gemeente Wijdmeren is een verkenning gestart naar opties voor bestuurlijke herindeling. Op zoek naar een fusiepartner voerde het college van Wijdmeren als eerste verkennende gesprekken met de colleges van Hilversum, Gooise Meren en Stichtse Vecht. Wijdmeren ziet deze gemeenten als 'gerede fusiepartner' omdat uit onderzoek is gebleken dat inwoners van Wijdmeren zich het meest verbonden voelen met deze gemeenten. Wijdmeren hoopt voor de zomer van 2024 een keuze te kunnen maken voor een of meer partners die het beste aansluit(en) bij Wijdmeren. Wijdmeren streeft naar een definitief besluit om te fuseren in 2025, zodat de herindeling op 1 januari 2027 een feit kan zijn. De gemeenteraad van Stichtse Vecht heeft inmiddels besloten niet op dit verzoek tot verkenning van de gemeente Wijdmeren te willen ingaan. Daarmee resteren op dit moment voor Wijdmeren twee gerede partners: Hilversum en Gooise Meren. Op hun beurt hebben Hilversum en Gooise Meren voor hun eigen afweging behoefte aan een eigen analyse.

Figuur 1: De gemeenten Wijdmeren, Gooise Meren en Hilversum

(Bron: CBS - Bevolkingskernen 2021)

1.2 Impact bepalen van drie scenario's

Op basis van de college- en raadsstandpunten op dit moment (Q1 2024) liggen de volgende drie denkbare herindelingsvarianten voor:

1. een volledige (lichte) samenvoeging van de gemeenten Wijdmeren en Gooise Meren;
2. een volledige (lichte) samenvoeging van de gemeenten Wijdmeren en Hilversum;
3. een (lichte) samenvoeging van een deel van de gemeente Wijdmeren met de gemeente Gooise Meren én een deel van de gemeente Wijdmeren met de gemeente Hilversum.

1.3 Doel van de analyse

De analyse moet inzicht en grip geven op de financiële effecten en risico's én de daartoe behorende beheersmaatregelen van deze varianten. De drie gemeenten hebben gezamenlijk aan BMC de opdracht gegeven om een analyse uit te voeren naar de financiële consequenties van de verschillende herindelingsvarianten. De analyse dient ter ondersteuning van de afwegingen die de drie afzonderlijke gemeenten in dit proces hebben te maken. BMC is niet gevraagd om op basis van de analyse tot een advies te komen.

1.4 Elementen van de analyse

Het onderzoek moet inzicht bieden in met name de volgende elementen voor ieder van de drie denkbare herindelingsvarianten:

1. Kenmerken gemeenten:
 - a. structuurkenmerken (sociale structuur, kernen en centrumfunctie) gemeenten voor en na herindeling;
 - b. bevolkings- en huishoudensprognoses voor en na herindeling (20 jaar perspectief).
2. Financiële effecten bij herindeling:
 - a. de huidige algemene uitkeringen per gemeente en het effect op de algemene uitkering na herindeling, inclusief het financieel effect per inwoner;
 - b. de tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling: eenmalige uitkering van het Rijk (varieert per herindelingsvariant);
 - c. indicatie van de frictielasten bij herindeling per herindelingsvariant;
 - d. de wijze waarop sprake is van preventief toezicht in de periode van het proces richting de herindelingsdatum.
3. Eigen inkomsten:
 - a. woonlasten per gemeente (OZB, Riool, Afval);
 - b. harmonisatie van woonlasten na datum herindeling, per variant;
 - c. de financiële verhoudingswet en belastingcapaciteit.
4. Financiële positie van de onderscheiden gemeenten en de herindelingsvarianten:
 - a. begroting en meerjarenraming tot en met 2027;
 - b. jaarrekening;

- c. financiële risico's (met name ook in het Sociaal Domein) en bedrijfsvoeringsrisico's (managementletters);
- d. investeringen tot en met 2035 (inclusief IHP, MJOP, beheer- en onderhoudsplannen, vastgoed, CO₂-neutraal: en de wijze waarop dit vertaald is in begrotingen);
- e. weerstandsvermogen en financiële kengetallen;
- f. onderhoud kapitaalgoederen;
- g. grondbeleid;
- h. verbonden partijen.

1.5 Vertrekpunt voor de analyse

Wij zijn uitgegaan van de cijfers uit de begroting 2024. De circulaire van het gemeentefonds en de voorjaarsnota's/kadernota's gaan uiteraard verandering in de cijfers aanbrengen. Naar verwachting zal dat voor de grote lijn van de analyse geen effect hebben.

1.6 Opbouw van deze nota

Deze nota is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 geven we de aanpak weer. Hoofdstuk 3 geeft een samenvattend beeld van de analyses die in de latere hoofdstukken meer uitvoerig zijn beschreven en eindigt met een doorvertaling naar de herindelingsvarianten. Hoofdstuk 4 beschrijft de structuurkenmerken van de drie gemeenten, met een doorvertaling naar de herindelingsvarianten. Hoofdstuk 5 geeft de analyses van de begrotingen van de drie gemeenten weer op de diverse onderdelen. Hoofdstuk 6 gaat in op de consequenties van de algemene uitkering bij de herindeling en hoofdstuk 7 gaat in op de consequenties voor de eigen inkomsten.

H2 | Aanpak

Bij de uitvoering van de analyse hebben we de volgende aanpak gehanteerd.

Stap 1: Voorbereiden

Na de gunning zijn in een startgesprek de procesmatige afspraken gemaakt over de uitvoering van het plan van aanpak, de detailplanning, de lijst met te ontvangen documenten en de lijst met te interviewen personen. De gevraagde documenten zijn door de contactpersonen van de drie gemeenten verzameld en aan de onderzoekers beschikbaar gesteld.

Stap 2: Analyse van de herindelingsvarianten

Door middel van een bureaustudie hebben wij een financiële analyse uitgevoerd van de verschillende herindelingsvarianten.

Stap 3: Interviews

Om het financiële beeld te completeren, is een aantal interviews gehouden met relevante sleutelfiguren. Het ging hierbij met name om nader inzicht te krijgen in de aard en omvang van financiële vraagstukken/risico's. Daarnaast had het gesprek tot doel het voorlopig beeld te verifiëren om onze bevindingen te valideren en verder te duiden.

Stap 4: Rapporteren en presenteren

Er is een definitief rapport gemaakt met daarin een beschrijving van de financiële consequenties van de herindelingsvarianten, inclusief de belangrijkste risico's en beheersingsmaatregelen. Er is een presentatie verzorgd aan (vertegenwoordigers van) de afzonderlijke colleges van burgemeesters en wethouders.

H3 | Samenvattend beeld

3.1 Analyse van de drie begrotingen op hoofdlijnen

Tabel 1 geeft een samenvattende analyse op hoofdlijnen van de begrotingen 2024 van de drie gemeenten.

Tabel 1: Samenvattende analyse op hoofdlijnen van de begrotingen 2024 van de drie gemeenten

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Structureel saldo 2027	Overschot € 2,6 miljoen	Tekort € 8,3 miljoen	Sluitend
Eigen vermogen per inwoner	1.118	795	825
OZB-verhoging boven de inflatie t.o.v. 2024	0	0	€ 1,9 miljoen (2028)
Overige belastingverhogingen t.o.v. 2024			€ 500.000
Nog te realiseren structurele taakstelling vanaf 2024	Fasering kapitaallasten (€ 60.000)	Fasering kapitaallasten (€ 1.012.000)	Overhead (€ 420.000) Verkoop vastgoed (€ 500.000) Bedrijfsvoering (€ 42.000) Sociaal Domein (€500.000)
Ratio weerstandsvermogen	13,1	3,9	1,61
Mutatie kapitaallasten onderhoudsinvesteringen en IHP 2035 t.o.v. 2027	€ 8 miljoen	€ 5,6 miljoen	€ 7,8 miljoen
Kapitaallasten riolering 2035 t.o.v. 2027	Gedeeltelijk ideaalcomplex	€ 2,8 miljoen	€ 5,1 miljoen
Verbonden partijen	Geen majeure afzonderlijke risico's	Geen majeure afzonderlijke risico's	Geen majeure afzonderlijke risico's
Grondexploitaties	Sportpark, Bruisend Hart en ircusterrein in ontwerp Risico's overige exploitaties zijn afgedekt	Risico's zijn afgedekt	Risico's zijn afgedekt

3.2 Samenvattende conclusies van de analyses

De analyses leiden tot de volgende conclusies, die gegroepeerd zijn weergegeven.

Structuurkenmerken

- De samenvoeging heeft in elk van de varianten naar verwachting weinig consequenties voor de indeling in centrumfuncties.
- De sociale structuur van Wijdmeren valt in dezelfde klasse als Gooise Meren. De gemeente Wijdmeren kent een sterkere sociale structuur dan Hilversum, maar dat zal naar verwachting voor de classificatie geen grote impact hebben.
- In de herindelingsvariant Hilversum/Wijdmeren zal de gemiddelde omgevings-adressendichtheid dalen, waardoor Hilversum naar verwachting zal verschuiven van zeer sterk stedelijk, naar een sterk stedelijke gemeente. Voor de herindelingsvariant Gooise Meren/Wijdmeren zal er geen effect zijn.

Financieel herstelplan Wijdmeren

- Met name in de periode na 2027 kent het financieel herstelplan Wijdmeren een forse financiële opgave. De termijn 2027-2035 dient dan ook expliciet in de analyse te worden betrokken.
- Het financieel herstelplan Wijdmeren gaat ervan uit dat er in de huidige meerjarenperiode 2024-2027 nog een aantal bezuinigingstaakstellingen moeten worden gerealiseerd.
- Het financieel herstelplan gaat uit van een OZB-verhoging tot aan de artikel 12-norm in 2029.
- Het financieel herstelplan gaat uit van een verhoging van de toeristen- en forensenbelasting na 2024.

Uitgangspunt begroting 2024-2027

- Hilversum en Wijdmeren hebben een structureel sluitende begroting. Gooise Meren kent een bezuinigingsopgave van € 8 miljoen. Gooise Meren heeft, mede op advies van de VNG, ervoor gekozen om het structurele tekort vanaf 2026 inzichtelijk te houden en in de meerjarenbegroting 2024-2027 nog geen bezuinigingsmaatregelen te presenteren. Eventuele bezuinigingsmaatregelen die in voorbereiding zijn om in de dekking van dit tekort te voorzien zijn niet in de analyse betrokken.
- De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2024. Latere ontwikkelingen zijn in deze analyse niet meegenomen, maar kunnen het beeld uiteraard wel veranderen.
- De reservepositie van de gemeente Hilversum stijgt van € 950 per inwoner tot € 1.118 per inwoner. Dat komt mede door het feit dat Hilversum in zijn meerjarenbegroting weet te sparen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.
- De reservepositie van de gemeente Gooise Meren daalt van € 839 per inwoner naar € 795 per inwoner. De reservepositie van Wijdmeren stijgt van € 735 per inwoner naar € 825 per inwoner.
- Wijdmeren dient op korte termijn nog een paar taakstellingen te realiseren:
 - Overhead: € 420.000
 - Verkoop vastgoed € 500.000
 - Bedrijfsvoering € 42.000
 - Sociaal Domein € 500.000

- De ratio van de weerstandscapaciteit is in de drie gemeenten boven de waarde van 1. De kwaliteit van de risico-inventarisatie is verder niet onderzocht. Hier is wel een harmonisatieslag noodzakelijk. De opbouw van de weerstandscapaciteit varieert weliswaar in samenstelling, maar de onderliggende verschillen zijn niet groot.

Onderhoudsplannen

- De onderhoudsplannen zijn actueel en verwerkt in de begroting. In Gooise Meren loopt de onderhoudsplanung af in 2025, in Hilversum in 2027 en in Wijdmeren in 2027. Wijdmeren heeft bovendien de consequenties tot en met 2035 in beeld gebracht.
- De grootste onzekerheid bij het onderhoud (kapitaallasten van de onderhoudsinvesteringen) zit in de financiële opgave na 2027. Voor Wijdmeren kon worden teruggevallen op het financieel herstelplan. Voor Gooise Meren en Hilversum is de opgave gebaseerd op enkele beredeneerde aannames. Geadviseerd wordt om in het vervolgtraject de onderhoudsplannen te harmoniseren voor de betreffende herindelingsvariant(en) en de looptijd tot en met 2035 in beeld te brengen.
- De drie gemeenten kennen bovendien nog een wisselend kwaliteitsniveau als vertrekpunt.

Sociaal Domein

- Voor Jeugd en Wmo geven de begrotingscijfers geen aanleiding om te veronderstellen dat er grote verschillen zullen ontstaan in geval van samenvoeging. Dat wordt mede veroorzaakt door het feit dat Jeugd en Wmo vooral regionaal zijn georganiseerd.
- Het voorliggend veld en de loketvoorzieningen zijn in Wijdmeren anders georganiseerd dan in Hilversum en Gooise Meren. In Wijdmeren wordt verwacht dat de synergie-effecten bij een samengaan met Hilversum groter zijn dan met Gooise Meren.
- De armoederegelingen verschillen in Wijdmeren ten opzichte van Hilversum en Gooise Meren. Bezien binnen het totale financiële beeld zal het budgettaire effect van harmonisatie naar verwachting beperkt zijn.

Verbonden partijen

- De deelname aan verbonden partijen varieert per gemeente. De meeste verbonden partijen waar niet alle gemeenten aan deelnemen kennen een beperkt risicoprofiel. Bij het Plassenschap, GEM Crailo (gebiedsontwikkeling) en Gooisch Natuurreservaat (in verband met de hogere onderhoudslasten als gevolg van het terugtreden van Amsterdam en Noord-Holland) is het risicoprofiel wat groter.

Ruimtelijke ontwikkelingen

- De verliezen in de grondexploitaties zijn in de drie gemeenten afgedekt door middel van verliesvoorzieningen. De nieuwe gebiedsontwikkelingen in Hilversum (Bruisend Hart, Circusterrein en Sportpark) moeten zich nog verder uitkristalliseren. Hier is op termijn sprake van een potentieel risico. Anderzijds heeft Hilversum ook gereserveerd voor nieuwe gebiedsontwikkelingen.

Algemene uitkering

- In alle varianten treedt ten aanzien van de algemene uitkering een nadeel op van structureel € 1,4 miljoen als gevolg van het wegvallen van een vast bedrag per

gemeente. In geval van samenvoeging met Hilversum kan daarnaast nog een klein positief effect optreden voor de maatstaf regionale en landelijke centrumfunctie.

- Als gevolg van de herindeling ontvangen de gemeenten in geval van samenvoeging met Hilversum of Gooise Meren een vergoeding van € 6.270.000. In geval van splitsing bedraagt de vergoeding € 7.450.000.

Frictielasten

- Bij frictielasten moet worden gedacht aan de kosten van de inrichting van de nieuwe organisatie of het herinrichten daarvan, harmonisatie van beleid, verordeningen en financiële uitgangspunten, actualisatie van beheerplannen.
- In geval van splitsing zal er in twee organisaties sprake zijn van frictiekosten. Bovendien brengt de splitsing zelf ook nog extra kosten met zich mee. Er komt evenwel geen dubbel budget beschikbaar.

Woonlasten

- Harmonisatie van tarieven leidt tot lagere woonlasten in Wijdmeren en hogere woonlasten in Hilversum en Gooise Meren.
- Bij de niet-woningen treedt in de herindelingsvariant Gooise Meren/Wijdmeren een vergelijkbaar effect op. Bij de herindelingsvariant Hilversum/Wijdmeren is er daarentegen sprake van een omgekeerd effect. Daar dalen de lasten in Hilversum en stijgen de lasten in Wijdmeren.
- De afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn in Gooise Meren en Wijdmeren 100% kostendekkend. De kostendekking in Hilversum bedraagt respectievelijk 93% en 91%.
- Wijdmeren rekent een relatief hoog bedrag door aan overhead en straatreiniging in de tarieven voor de afvalstoffenheffing.
- Ten aanzien van de andere belastingen is afhankelijk van de te kiezen herindelingsvariant een harmonisatieslag nodig, omdat Wijdmeren een aantal belastingen kent die Hilversum en Gooise Meren niet kennen.
- In deze analyse is uitgegaan van harmonisatie op basis van gelijkblijvende opbrengsten. Er zijn uiteraard meer politieke keuzes mogelijk in het eindbeeld (harmonisatie op basis van het hoogste tarief leidt tot een hogere opbrengst, harmonisatie op basis van het laagste tarief leidt tot een lagere opbrengst).

Iv3-benchmark

- Op basis van deze analyse lijkt het besparingspotentieel bij Hilversum relatief lager dan bij de referentiegemeenten. Hilversum scoort lager op de maatstaven van de algemene uitkering, wat zich ook vertaalt in lagere uitgaven op de diverse onderdelen. Daar komt bij dat Hilversum daarnaast een bedrag van € 74 per inwoner weet te reserveren, terwijl de referentiegroep gemiddeld € 50 per inwoner onttrekt aan de reserve.
- Gooise Meren geeft ten opzichte van de referentiegemeenten relatief veel uit aan onderwijs, sport, cultuur en recreatie en overhead. Verondersteld mag worden dat daar het besparingspotentieel ten opzichte van de referentiegemeenten groter is.
- Wijdmeren kent over bijna de hele linie een lager uitgavenniveau dan de referentiegemeenten. Het besparingspotentieel ligt daarmee lager dan bij de referentiegemeenten.

3.3 Doorvertaling naar de herindelingsvarianten

De bovenstaande analyses zijn doorvertaald naar de verschillende herindelingsvarianten. Dat leidt tot het volgende beeld.

Tabel 2: De consequenties voor de onderscheiden herindelingsvarianten

	Variant 1 Hv/Wm	Variant 2 GM/Wm	Variant 3a Hv/Wm	Variant 3b GM/Wm
Structureel begrotingssaldo 2027	Overschot € 2,6 miljoen	Tekort € 8,3 miljoen	Overschot € 2,6 miljoen	Tekort € 8,3 miljoen
Reserves 2027	€ 1.056 per inwoner	€ 803 per inwoner	€ 1.083 per inwoner	€ 800 per inwoner
Effect algemene uitkering 2024	Structureel nadeel van € 1,4 miljoen Licht positief effect op de centrum maatstaven	Structureel nadeel van € 1,4 miljoen	Structureel nadeel van € 1,4 miljoen Licht positief effect op de centrum maatstaven	Structureel nadeel van € 1,4 miljoen
Frictievergoeding	€ 6,3 miljoen	€ 6,3 miljoen	€ 3,7 miljoen	€ 3,7 miljoen
Frictiekosten	Inrichten organisatie Harmonisatie van beleid Harmonisatie van financiën Harmonisatie van verordeningen Actualisatie van beheerplannen	Inrichten organisatie Harmonisatie van beleid Harmonisatie van financiën Harmonisatie van verordeningen Actualisatie van beheerplannen	Inrichten organisatie Harmonisatie van beleid Harmonisatie van financiën Harmonisatie van verordeningen Actualisatie van beheerplannen	Inrichten organisatie Harmonisatie van beleid Harmonisatie van financiën Harmonisatie van verordeningen Actualisatie van beheerplannen
OZB eigenaren woningen (2024)	Hilversum: + € 80 Wijdem.: - € 279	Gooise M: + € 114 Wijdem.: - € 256	Hilversum: + € 45 Wijdem.: - € 316	Gooise M: + € 66 Wijdem.: - € 298
OZB eigenaren woningen (2029)	Hilversum: + € 127 Wijdem.: - € 444	Gooise M: + € 182 Wijdem.: - € 411	Hilversum: + € 72 Wijdem.: - € 503	Gooise M: + € 106 Wijdem.: - € 478
OZB eigenaren niet-woningen (2024)	Hilversum: - € 80 Wijdem.: + € 424	Gooise M: + € 271 Wijdem.: - € 525	Hilversum: - € 43 Wijdem.: + € 461	Gooise M: + € 163 Wijdem.: - € 633
OZB gebruikers niet-woningen (2024)	Hilversum: - € 34 Wijdem.: + € 196	Gooise M: + € 157 Wijdem.: - € 348	Hilversum: - € 19 Wijdem.: - € 211	Gooise M: + € 93 Wijdem.: - € 412

	Variant 1 Hv/Wm	Variant 2 GM/Wm	Variant 3a Hv/Wm	Variant 3b GM/Wm
OZB eigenaren niet-woningen (2029)	Hilversum: + € 26 Wijdem.: - € 138	Gooise M: + € 498 Wijdem.: - € 966	Hilversum: + € 14 Wijdem.: - € 150	Gooise M: + € 300 Wijdem.: - € 1.164
OZB gebruikers niet-woningen (2029)	Hilversum: + € 37 Wijdem.: - € 210	Gooise M: + € 305 Wijdem.: - € 676	Hilversum: + € 20 Wijdem.: - € 227	Gooise M: + € 181 Wijdem.: - € 801
Afvalstoffen-heffing (eenpersoons)	Hilversum: + € 13 Wijdem.: - € 72	Gooise M: + € 17 Wijdem.: - € 52	Hilversum: + € 7 Wijdem.: - € 78	Gooise M: + € 10 Wijdem.: - € 59
Afvalstoffen-heffing (meerpersoons)	Hilversum: + € 11 Wijdem.: - € 39	Gooise M: + € 14 Wijdem.: - € 31	Hilversum: + € 6 Wijdem.: - € 44	Gooise M: + € 8 Wijdem.: - € 37
Rioolheffing	Hilversum: + € 32 Wijdem.: - € 130	Gooise M: + € 36 Wijdem.: - € 89	Hilversum: + € 18 Wijdem.: - € 144	Gooise M: + € 21 Wijdem.: - € 104
Totaal woonlasten (meerpersoons huishoudens) 2024	Hilversum: + € 123 Wijdem.: - € 448	Gooise M: + € 164 Wijdem.: - € 376	Hilversum: + € 69 Wijdem.: - € 604	Gooise M: + € 95 Wijdem.: - € 439
Te harmoniseren overige belastingen	Invoeren of afschaffen: Toeristenbelasting Forensenbelasting Hondenbelasting Precario Roerende ruimtebelasting Harmoniseren tarieven Leges	Invoeren of afschaffen: Toeristenbelasting Forensenbelasting Hondenbelasting Precario Roerende ruimtebelasting Harmoniseren tarieven Toeristenbelasting Leges	Invoeren of afschaffen: Toeristenbelasting Forensenbelasting Hondenbelasting Precario Roerende ruimtebelasting Harmoniseren tarieven Leges	Invoeren of afschaffen: Toeristenbelasting Forensenbelasting Hondenbelasting Precario Roerende ruimtebelasting Harmoniseren tarieven Toeristenbelasting Leges

Tot 2027 te overzien

Tot 2027 is het beeld te overzien. De grootste onzekerheid is in deze periode de vraag of Wijdemeren de ingeboekte taakstellingen tot 2027 realiseert. De echte financiële opgave komt na 2027. Dat betekent dat er nog tijd is om gericht keuzes te maken. Wijdemeren heeft

nog een aantal taakstellingen te realiseren en in Gooise Meren ligt er nog een opgave om in de jaren 2026 en 2027 tot een structureel sluitende begroting te komen. Hilversum heeft in alle jaren een structureel sluitend perspectief.

Structurele opgave van circa € 15 miljoen

Naast het effect van harmonisatie van de woonlasten leidt de herindeling tot een extra opgave voor de ontvangende gemeenten van circa € 15 miljoen (structureel nadeel op de algemene uitkering, stijging van de kapitaallasten als gevolg van de onderhouds-investeringen, de rioleringsinvesteringen en het IHP). Daar komt bij dat de 'ontvangende gemeenten' zelf ook te maken krijgen met een stijging van de kapitaallasten als gevolg van nieuwe investeringen, waarvoor na 2027 nog geen dekking voorhanden is.

Woonlasten

In alle varianten dalen de woonlasten voor de inwoners van Wijdmeren en stijgen de woonlasten voor de inwoners van Hilversum en/of Gooise Meren. In de splitsingsvariant dalen de woonlasten in Wijdmeren het meest. In die situatie wordt het verschil uitgesmeerd over zowel Hilversum als Gooise Meren.

Begrotingspositie

Het vertrekpunt vanuit de begroting 2024 is in Hilversum beter dan in Gooise Meren. Gooise Meren heeft nog een bezuinigingstaakstelling door te voeren, daar waar Hilversum een structureel sluitende begroting kent. Daar staat tegenover dat Hilversum een paar grote grondexploitaties voorbereidt. Dat kan op de lange termijn zowel kansen (verzilveren van een eventueel batig saldo) als risico's (het treffen van verliesvoorzieningen) met zich meebrengen.

Splitsen: dubbele lasten, maar geen dubbel budget

Vanuit een financieel oogpunt heeft 'splitsen' nadelen. Hoewel het invoegen van een kleinere gemeente wellicht gemakkelijker te realiseren is dan een grotere gemeente, blijft er in de splitsingsvariant nog steeds sprake van een harmonisatieopgave op twee plekken. Daarnaast leidt het splitsen van de gemeente Wijdmeren ook tot extra kosten en daardoor gaat splitsen wellicht gepaard met een langere doorlooptijd. De stijging van de woonlasten wordt in de splitsingsvariant met ongeveer 40% beperkt.

H4 | Structuurkenmerken

In dit hoofdstuk typeren we de drie gemeenten aan de hand van de structuurkenmerken en beschrijven we vervolgens de consequenties voor de drie herindelingsvarianten.

4.1 Beschrijving van de drie gemeenten

Door het CBS worden gemeenten onder meer ingedeeld naar de mate van stedelijkheid en de grootteklasse. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) classificeert de gemeenten daarnaast nog naar de mate waarin de gemeente een centrumfunctie heeft en de aard van de sociale structuur. Voor de drie gemeenten leidt dit tot het volgende beeld:

Tabel 3: Classificering van de drie gemeenten

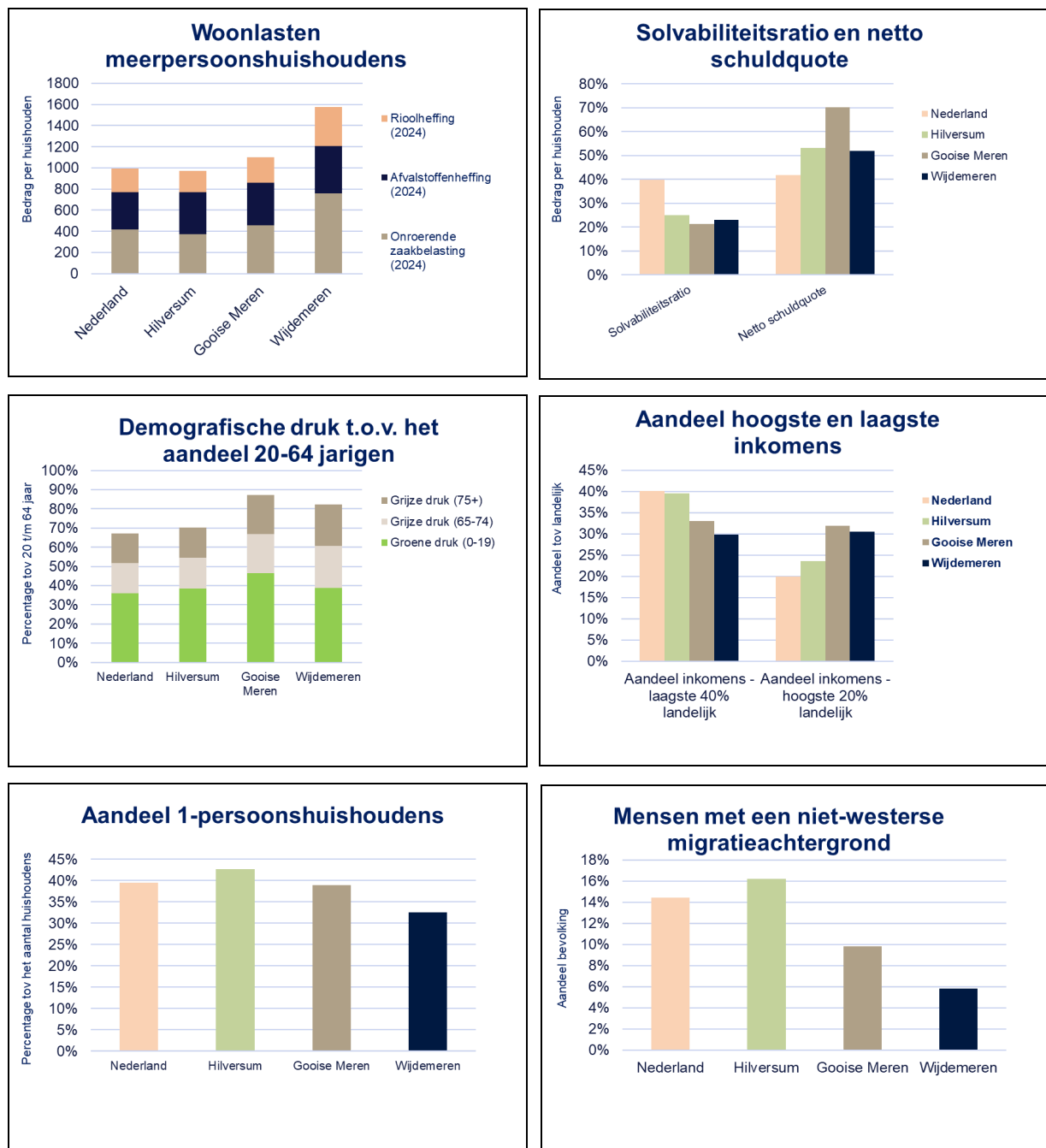
Structuurkenmerken	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Centrumfunctie	Sterke centrumfunctie	Redelijke centrumfunctie	Zonder centrumfuncties
Sociale structuur	Matige sociale structuur	Goede sociale structuur	Goede sociale structuur
Mate van stedelijkheid	Zeer sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Weinig stedelijk
Grootteklasse	50.000 - 100.000 inwoners	50.000 - 100.000 inwoners	20.000 - 50.000 inwoners
Kernen	5	9	14
Grote woonkernen	2	3	4
Totale lasten/inwoner ¹ (exclusief mutaties reserves)	3.778	2.917	2.773
Algemene uitkering per inwoner	2.281	1.786	1.539

4.2 Woonlasten, demografie en inkomen

Bij de woonlasten zien we dat Hilversum in de buurt van het landelijk gemiddelde zit, terwijl de woonlasten in Gooise Meren en zeker in Wijdmeren daar duidelijk boven zitten. Qua solvabiliteit (verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen) zitten de drie gemeenten onder het landelijk gemiddelde, waarbij opvalt dat Gooise Meren een verhoudingsgewijs hogere netto schuld heeft dan de andere twee gemeenten. De demografische druk (aandeel jongeren en ouderen) ligt in Hilversum net iets boven het landelijk gemiddelde. In Gooise Meren en Wijdmeren ligt deze beduidend hoger. Huishoudens met de hoogste inkomens zijn in Gooise Meren en Wijdmeren oververtegenwoordigd ten opzichte van de landelijke situatie. Dit is weergegeven in de onderstaande grafieken.

¹ Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Figuur 2: Vergelijking van de drie gemeenten op een aantal indicatoren

4.3 Structuurkenmerken van de drie gemeenten

In de onderstaande tabel zijn de structuurkenmerken weergegeven. De kenmerken zijn ontleend aan de maatstaven voor de algemene uitkering per 2024.

Tabel 4: Structuurkenmerken van de drie gemeenten

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Bedrijven	16.266	12.355	4.968
Bewoonde oorden 1930	13.746	6.822	0
Bijstandsontvangers	2.164	880	216
Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	470	173	77
Eénpersoonshuishoudens	18.696	10.602	3.619
Grote woonkernen	2	3	4
Historische woningen in bewoonde oorden 1930	0	651	0
Huishoudens met een laag inkomen met drempel	8.040	3.361	1.314
Inwoners	92.614	59.411	24.729
Inwoners 75+ met drempel	2.782	2.785	1.235
Jongeren	18.476	13.252	4.552
Kernen	5	9	15
Laag opleidingsniveau met drempel	7.324	1.722	2.050
Landelijke centrumfunctie	101.014	40.167	1.245
Leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	3.918	701	0
Leerlingen voortgezet onderwijs	6.265	3.154	0
Lokale centrumfunctie	100.690	59.369	17.188
Inwoners met een migratieachtergrond	15.464	5.999	1.485
Oeverlengte*bodemfactor gemeente	805	3.152	8.191
Onderwijsachterstand	3.733	218	264
Oppervlak bebouwing buitengebied (ha)	11	17	19
Oppervlak bebouwing woonkern (ha)	392	260	145
Oppervlak binnenwater (ha)	92	1.279	2.883
Oppervlak buitenwater (ha)	0	2.101	0

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Bedrijven	16.266	12.355	4.968
Bewoonde oorden 1930	13.746	6.822	0
Bijstandsontvangers	2.164	880	216
Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	470	173	77
Oppervlak historische kern < 40 ha	0	27	0
Oppervlak land (ha)	4.543	4.142	4.753
Regionale centrumfunctie	97.147	39.387	1.194
Woonruimten	44.505	27.730	12.294
Woonruimten * bodemfactor woonkern	44.279	27.865	12.476
Omgevingsadressendichtheid	2.786	1.911	601

(Bron: Findo - Maatstaven Gemeentefonds)

4.4 Consequenties voor de drie herindelingsvarianten

Geen grote consequenties voor de centrumfunctie

De samenvoeging heeft naar verwachting weinig consequenties voor de indeling in centrumfuncties. Daarvoor zijn de onderlinge verschillen te groot. Verhoudingsgewijs zal de waarde voor Hilversum en Gooise Meren iets afnemen, omdat er een samenvoeging plaatsvindt met een gemeente met een veel lichtere centrumfunctie.

Geen grote consequenties voor de sociale structuur

Hilversum heeft weliswaar een matige sociale structuur en Gooise Meren een goede sociale structuur, maar de omvang van Wijdmeren is naar verwachting te beperkt om daar een grote impact op te hebben voor elk van de herindelingsvarianten.

Mate van stedelijkheid

De mate van stedelijkheid wordt bepaald door de omgevingsadressendichtheid (het gemiddeld aantal adressen binnen een straal van een kilometer van een woning). Gooise Meren kent een lage omgevingsadressendichtheid en Hilversum een hoge. Een grove vuistregel leert dat de nieuwe omgevingsadressendichtheid het gewogen gemiddelde bedraagt van de twee nieuwe gemeenten². Daarmee komt de herindelingsvariant Hilversum/Wijdmeren waarschijnlijk in de klasse sterk stedelijk (1.500 tot 2.500 adressen per km²). De herindelingsvariant Gooise Meren/Wijdmeren blijft op basis van deze berekening net in de categorie sterk stedelijk.

Woonkernen

In de onderstaande tabel zijn de bestaande woonkernen bij elkaar opgeteld voor elk van de herindelingsvarianten. In paragraaf 6.1 geven we aan dat in de herindelingsvariant

² Voor een exacte berekening is men aangewezen op het CBS.

Hilversum/Wijdmeren voor de berekening van de algemene uitkering Hilversum, Nieuw Loosdrecht en 's-Graveland mogelijk als één kern gelden als de gemeentegrens daar zou wegvallen.

Tabel 5: Berekening omgevingsadressendichtheid op basis van gewogen gemiddelde

Structuur kenmerken	Variant 1 Hv/Wm	Variant 2 GM/Wm	Variant 3a Hv/Wm	Variant 3b GM/Wm
OAD Hilversum/Gooise Meren	2.786	1.911	2.786	1.911
OAD Wijdmeren	601	601	601	601
Woonruimten Hilversum/Gooise Meren	44.505	27.730	44.505	27.730
Woonruimten Wijdmeren	12.294	12.294	6.147	6.147
OAD op basis van gewogen gemiddelde	2.196	1.509	2.520	1.673

Modelmatig overzicht

Bovenstaande leidt tot het volgende modelmatige overzicht:

Tabel 6: Classificering van de onderscheiden herindelingsvarianten

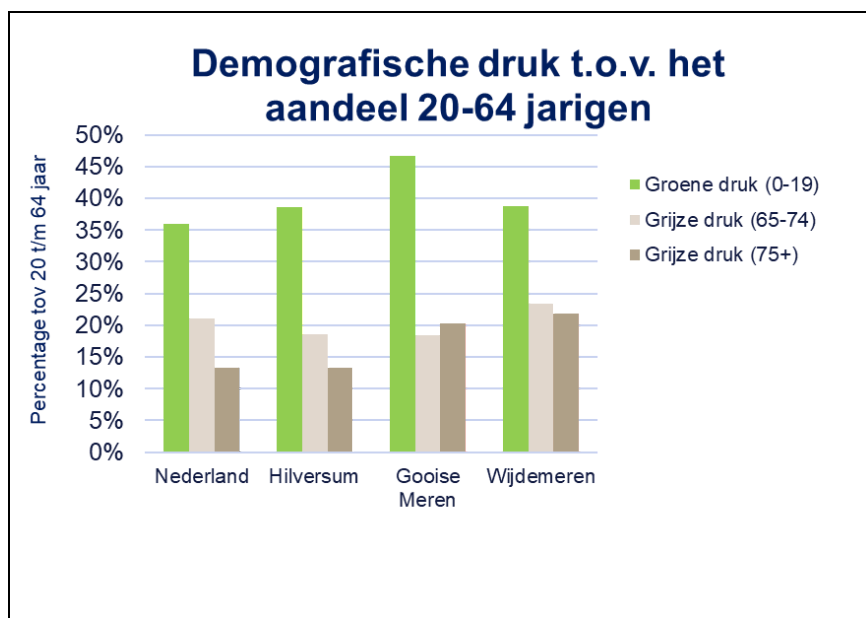
Structuur kenmerken	Variant 1 Hv/Wm	Variant 2 GM/Wm	Variant 3a HV/Wm	Variant 3b GM/Wm
Centrumfunctie	Sterke centrumfunctie	Redelijke centrumfunctie	Sterke centrumfunctie	Redelijke centrumfunctie
Sociale structuur	Matige sociale structuur	Goede sociale structuur	Matige sociale structuur	Goede sociale structuur
Mate van stedelijkheid	Sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Zeer sterk stedelijk	Sterk stedelijk
Grootteklasse	Meer dan 100.000 inwoners	50.000 - 100.000 inwoners	Meer dan 100.000 inwoners	50.000 - 100.000 inwoners
Kernen	19	23	12	16
Grote woonkernen	6	7	4	5

4.5 Prognose van de bevolkings- en huishoudensontwikkeling

In de onderstaande figuur is de demografische druk van de drie gemeenten weergegeven en vergeleken met het landelijke beeld. Onder de demografische druk wordt verstaan: het aandeel jongeren (tot en met 19 jaar), uitgedrukt in een percentage van het aantal 20-64-jarigen. Dit noemen we de groene druk. Daarnaast kennen we de grijze druk: het aandeel ouderen (vanaf 65 jaar), uitgedrukt in een percentage van het aantal 20-64-jarigen. Voor gemeenten is dit van belang omdat voor deze doelgroepen relatief veel kosten worden gemaakt: voor jongeren bijvoorbeeld de kosten voor onderwijs en jeugdzorg, en de Wmo-uitgaven komen vooral bij de ouderen terecht. Daarom hebben we de grijze druk nog onderverdeeld in een categorie tot 75 jaar en de categorie 75 jaar en ouder. De laatste categorie is een belangrijke voorspeller voor het kostenniveau van de Wmo en is ook één van de maatstaven in de algemene uitkering.

Dit leidt tot het volgende beeld:

Figuur 3: Demografische druk

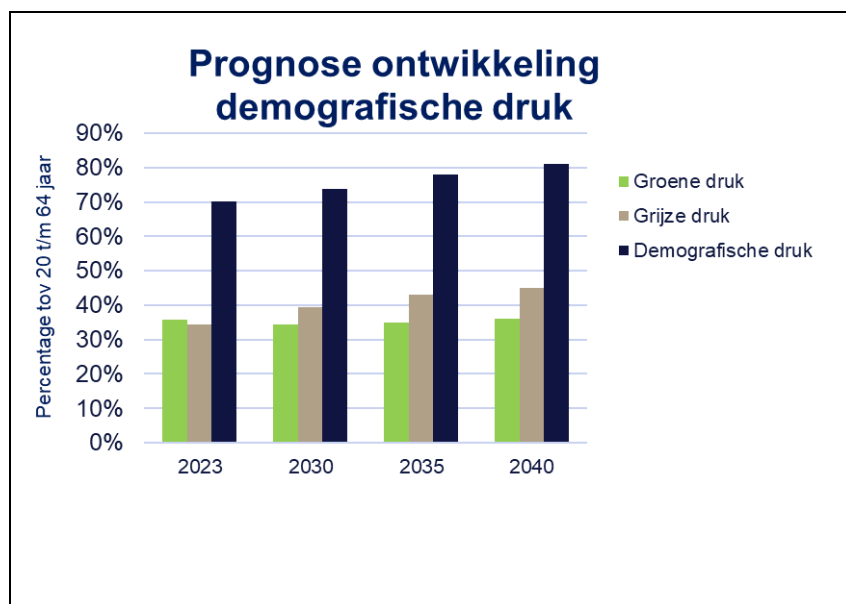

In de figuur hiernaast zien we dat de omvang van de grijze druk in Wijdmeren beduidend groter is dan in Gooise Meren en Hilversum. Bovendien is het aandeel van de leeftijdsgroep 64 t/m 74 jaar relatief groot. Dat is de groep die de komende tien jaar een beroep zal gaan doen op de Wmo.

Ten opzichte van het landelijke beeld hebben de drie gemeenten verhoudingsgewijs veel jongeren tot 20 jaar, afgezet tegen het aantal 20-64-jarigen.

CBS: Grijze druk neemt de komende jaren toe

Figuur 4: Prognose ontwikkeling demografische druk

In de jongste CBS-prognose³ wordt verwacht dat de bevolking in Nederland zal blijven groeien. De verwachte immigratie zal daar naar verwachting een bijdrage aan leveren. De groene druk zal in Nederland naar verwachting redelijk constant blijven. Anders ligt het met de grijze druk. Die zal verder gaan toenemen. Dat hebben we weergegeven in de grafiek hiernaast. Deze trend zal ook doorwerken in de cijfers van de individuele gemeenten.

4.6 Samenvattende conclusies

Structuurkenmerken

- De samenvoeging heeft in elk van de varianten naar verwachting weinig consequenties voor de indeling in centrumfuncties.
- De sociale structuur van Wijdmeren valt in dezelfde klasse als Gooise Meren. De gemeente Wijdmeren kent een sterkere sociale structuur dan Hilversum, maar dat zal naar verwachting voor de classificatie geen grote impact hebben.
- In de herindelingsvariant Hilversum/Wijdmeren zal de gemiddelde omgevingsadressendichtheid dalen, waardoor Hilversum naar verwachting zal verschuiven van zeer sterk stedelijk naar een sterk stedelijke gemeente. Voor de herindelingsvariant Gooise Meren/Wijdmeren zal er geen effect zijn.

³ CBS Statline, Kerncijfers van diverse bevolkingsprognoses en waarneming, 15 december 2023.

H5| Financiële positie van de gemeenten

5.1 Herstelplan Wijdmeren - de periode na 2027

Het financieel herstelplan in Wijdmeren

In het financieel herstelplan geeft de gemeente Wijdmeren aan dat het financieel perspectief op de langere termijn niet gunstig is. Met name op het gebied van de openbare ruimte is in het plan rekening gehouden met een inhaalslag. De gemeente geeft aan dat de kwaliteit van het openbaar gebied niet verder achteruit mag gaan. Het herstelplan geeft aan dat uitstel geen optie meer is. In de onderstaande tabel zijn de verschillende onderdelen van het herstelplan weergegeven.

*Tabel 7: Effecten financieel herstelplan Wijdmeren
(bedragen x € 1.000)
(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)*

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Kapitaallasten nw. inv.	-960	-1.547	-1.704	-1.910	-3.434	-4.942	-6.719	-8.316	-10.229	-11.970	-13.392	-14.801
Groot en klein onderhoud	-600	-600	-600	-600	-600	-600	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Autnome ontw.	1.943	1.240	71	-471	-471	-471	-471	-471	-471	-471	-471	-471
Kostendekkende heffingen	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
Kostendekking nieuwe rioleringsinv.					671	1.333	1.986	2.629	3.264	3.889	4.505	5.112
Potentieel	164	164	164	164	164	164	164	164	164	164	164	164
Taakstelling sociaal domein	-250	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Taakstelling bedrijfsvoering	-550	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42
Maatregelen omgeving	-1.010	-1.010	-720	-520	-520	-520	-520	-520	-520	-520	-520	-520
Taakstelling overhead	200	420	420	420	420	420	420	420	420	420	420	420
Verkoop vastgoed	100	200	400	500	500	500	500	500	500	500	500	500
OZB-verhoging	468	935	1.403	1.870	2.338	2.600	2.600	2.600	2.600	2.600	2.600	2.600
Toeristenbelasting ca.	500	750	800	900	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Saldo herstelplan	1.605	2.694	2.375	2.495	2.210	1.626	502	-452	-1.730	-2.846	-3.652	-4.454
Effect in latere jaren t.o.v. 2027					-285	-869	-1.993	-2.947	-4.225	-5.341	-6.147	-6.949

Het herstelplan is tot en met de jaarschijf 2027 in de meerjarenbegroting van Wijdmeren verwerkt. De bovenstaande tabel leert dat wanneer de maatregelen uit het herstelplan onverkort worden doorgevoerd ten opzichte van de (laatste) jaarschijf 2027 uit de meerjarenbegroting 2024-2027 in 2035 een aanvullend tekort ontstaat van ongeveer € 7 miljoen. Dat betekent dus niet alleen dat de onderhoudsplannen in de begroting zijn opgenomen, maar ook dat:

- de tarieven voor de rioolheffing meer dan verdubbeld zijn ten opzichte van 2024;
- een taakstelling van € 500.000 op het Sociaal Domein is gerealiseerd;
- een taakstelling van € 420.000 op de overhead is gerealiseerd;
- een structurele besparing van € 500.000 op de exploitatie van het vastgoed is gerealiseerd;
- een OZB-stijging (bijna 30% ten opzichte van 2023) tot het niveau van de artikel 12-norm is gerealiseerd;
- een taakstellende verhoging van de tarieven voor toeristenbelasting en de forensenbelasting is gerealiseerd.

Doorkijk voor de periode na 2027

Dit alles maakt dat het financieel beeld in de periode na 2027 wezenlijk kan afwijken van het beeld zoals dat in de huidige begroting tot en met 2027 is geschetst. Dat betekent dat in de analyse ook de periode na 2027 wordt betrokken. Het spreekt voor zich dat naarmate het perspectief verder weg ligt, ook de onzekerheidsmarge toeneemt.

5.2 Begrotingssaldi

Voor het vertrekpunt van de analyse gaan we uit van de gepresenteerde saldi bij de meerjarenbegroting 2024. Het financieel perspectief zal nadien zijn gewijzigd. Het was in dit stadium niet mogelijk om de saldi van de kadernota's 2025 in de drie gemeenten mee te nemen. De begrotingssaldi zijn als volgt:

*Tabel 8: Begrotingssaldi van de verschillende gemeenten
(bedragen x € 1.000)
(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)*

Omschrijving	2025	2026	2027
Begrotingssaldo Hilversum	0	-1.553	-374
Wv. structureel	14.719	1.611	2.580
Begrotingssaldo Gooise Meren	1.174	-7.846	-8.616
Wv. structureel	1.673	-7.237	-8.340
Begrotingssaldo Wijdmeren	3.092	160	-40
Wv. structureel	3.582	360	-40

Gemeenten zijn verplicht om aan te geven in hoeverre het begrotingssaldo structureel van aard is. Dat wil zeggen in hoeverre de lasten die ieder jaar terugkeren, gedekt worden door baten die ieder jaar terugkeren. Incidentele baten zijn bijvoorbeeld grondverkoop en onttrekkingen uit reserves. Incidentele lasten zijn eenmalige projectsubsidies of het treffen van een verliesvoorziening. De toezichthouder baseert zijn oordeel in de regel op het structurele karakter van de begroting.

In de begrotingen van Hilversum en Gooise Meren is het effect van het 'ravijnjaar' 2026 duidelijk zichtbaar. De vergoeding uit het Gemeentefonds zal in dat jaar gaan dalen. De VNG heeft becijferd dat de gemeenten er in reële zin ongeveer € 3 miljard op achteruit gaan. Voor een gemeente met 25.000 inwoners gaat het gemiddeld om een bedrag van circa € 3,5 miljoen. Voor een gemeente met 60.000 inwoners gaat het gemiddeld om een bedrag van circa € 9 miljoen. Voor een gemeente van 100.000 inwoners gaat het om een bedrag van circa € 15 miljoen. Dat beeld zien we ook terug in de cijfers van Hilversum en Gooise Meren.

Van de begrotingen van de drie gemeenten vertoont alleen die van Gooise Meren met ingang van 2026 een tekort. Het tekort in Gooise Meren bedraagt ruim € 8 miljoen, terwijl de begrotingen in Wijdemeren en Hilversum structureel sluitend zijn.

5.3 Reserves

Hilversum

De huidige meerjarenbegroting biedt Hilversum de mogelijkheid om een deel van het saldo te storten in de algemene reserve. De algemene reserve loopt daarmee naar verwachting van bijna € 70 miljoen per 1/1/2025 tot ruim € 82 miljoen in 2028. Daarnaast wordt in Hilversum gereserveerd voor toekomstige stedelijke ontwikkelingen. De reserve Stedelijke Ontwikkeling loopt op tot bijna € 17 miljoen in 2028.

Tabel 9: Reserves gemeente Hilversum per 1 januari

(bedragen x € 1.000)

(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	69.560	80.361	81.444	82.444
Reserve Stedelijke Ontwikkeling	12.871	14.171	15.471	16.771
Overige bestemmingsreserves	6.797	6.289	5.912	5.908
Totaal reserves	89.318	100.821	102.827	105.123
Per inwoner	950	1.073	1.094	1.118

Gooise Meren

De reserves in Gooise Meren blijven constant. De reserves lopen af van ongeveer € 51 miljoen per 1 januari 2025 tot € 48 miljoen per 1 januari 2028. Er is een reserve gevormd waarin het gemeentelijk aandeel van het uittreden van Amsterdam en Noord-Holland uit het Gooisch Natuurreservaat is gestort. De hogere jaarlijkse bijdrage die voor rekening van de gemeente komt, wordt hieruit gedekt.

Tabel 10: Reserves Gooise Meren per 1 januari
(bedragen x € 1.000)
(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	31.543	31.543	31.543	31.543
Kap.lasten gr. Proj. Muiden	2.831	2.721	2.612	2.502
Overige kapitaallastenreserves	4.432	3.958	3.484	3.084
Uittreden GNR	4.435	4.104	3.784	3.475
Overige bestemmingsreserves	7.500	7.500	7.500	7.500
Totaal reserves	50.741	49.826	48.923	48.105
Per inwoner	839	824	809	795

Wijdmeren

Met een bedrag van € 8 miljoen heeft Wijdmeren de laagste algemene reserve, ook wanneer het wordt uitgedrukt in een bedrag per inwoner. Voor het rationeel wegbeheer heeft de gemeente een aparte reserve gevormd, evenals voor de dekking van de afschrijvingslasten van bepaalde activa. Het totaal aan reserves bedraagt per begin 2028 ruim € 20 miljoen. Uitgedrukt in een bedrag per inwoner komt dat overeen met de omvang van de reserves in Gooise Meren.

Tabel 11: Reserves Wijdmeren per 1 januari
(bedragen x € 1.000)
(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	4.988	8.081	8.240	8.200
Reserve rationeel wegbeheer	5.263	5.263	5.263	5.263
Reserve afschrijving activa	3.647	3.434	3.223	3.013
Overige bestemmingsreserves	4.174	3.946	3.934	3.813
Totaal	18.072	20.724	20.660	20.289
Per inwoner	735	842	840	825

5.4 Taakstellingen in de begroting

In de begrotingen is nog een aantal stelposten of taakstellingen opgenomen. In deze fase is alleen gekeken naar de grote taakstelling die nog moet worden gerealiseerd en waar nog geen voorgenomen (Rijks)beleid tegenover staat. Een stelpost die betrekking heeft op het (nog) toerekenen van investeringen is eveneens buiten beschouwing gelaten. Het gaat vooral om de grote risicoposten die nog moeten worden gerealiseerd en een structureel effect hebben op het meerjarenbeeld.

Tabel 12: Overzicht van taakstellingen in de begroting per 2027

Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Taakstelling fasering kapitaallasten (€ 60.000)	Stelpost afschrijvingstermijnen (€ 1.012.000)	Taakstelling overhead (€ 420.000)
		Verkoop vastgoed (€ 500.000)
		Taakstelling bedrijfsvoering (€ 42.000)
		Taakstelling Sociaal Domein (€ 500.000)

De drie gemeenten hebben daarnaast in hun begroting gereserveerd voor loon- en prijsstijgingen. Hilversum reserveert daarnaast nog middelen voor autonome kostenstijgingen bovenop de inflatie voor een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar structureel, en loopt daarmee op tot € 6 miljoen in 2028.

5.5 Risico's en risicoafdekking

In de paragraaf Weerstandsvermogen moeten de gemeenten aangeven in hoeverre zij in staat zijn de risico's die ze voorzien op te vangen. Dit wordt uitgedrukt in de zogenoemde ratio voor het weerstandsvermogen. Omdat er geen strakke voorschriften zijn voor de inventarisatie van de risico's, maar ook niet voor de samenstelling van de buffer waarmee de risico's moeten worden opgevangen (de beschikbare weerstandscapaciteit), kunnen niet zonder meer alle waarden bij elkaar worden opgeteld.

Tabel 13: Ratio weerstandsvermogen
(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Benodigde weerstandscapaciteit	5.407	12.007	2.322
Beschikbare weerstandscapaciteit	70.910	47.263	3.773
Ratio weerstandsvermogen	13.1	3,9	1.61

Samenstelling van de benodigde weerstandscapaciteit

In de onderstaande tabel is weergegeven welke risico's de samenstelling van de benodigde weerstandscapaciteit beïnvloeden en wat hun aandeel hierin is. We zijn hierbij uitgegaan van de tien grootste risico's zoals die door de gemeenten zijn aangegeven. Dat levert een divers beeld op. Financiële risico's, waaronder de uitkering uit het Gemeentefonds, worden door alle gemeenten genoemd. Ook de risico's in het Sociaal Domein spelen in de drie gemeenten. In Hilversum vormen ICT-ontwikkelingen en grondexploitaties een belangrijk aandeel. In Gooise Meren worden de risico's op een aantal specifieke projecten genoemd, waaronder het warmtenet Muiderberg. In Wijdmeren nemen de risico's met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte een groot aandeel in.

Tabel 14: Samenstelling en relatieve aandeel van de benodigde weerstandscapaciteit
(Op basis van de top 10 risico's)

Omschrijving	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Warmtenet Muiderberg		9,54%	
Uitkering gemeentefonds	8,90%	6,70%	
Financiële risico's			20,93%
Krijgsman		6,13%	
Jeugdzorg	5,60%	5,94%	
Wmo	7,50%	3,37%	
Bijstand	17,3%		
Sociaal Domein			11,28%
ICT-ontwikkelingen	23,6%	5,30%	7,60%
Asbest en bodemsanering			5,38%
Stikstof eisen		4,37%	
Emmalocaties		4,12%	
Grondexploitaties algemeen	12,6%		6,46%
Projecten			15,29%
Implementatie omgevingswet			5,38%
Onderhoud kapitaalgoederen			16,37%
Riolering			2,15%
Beschoeiingen			2,58%
KC Meerstroom		3,64%	
Arbeidsmarkt		2,76%	
Achterstallige huurinkomsten	4,00%		
Aanbestedingen	3,90%		
Niet realiseren van bezuinigingen	3,70%		
Opbrengst lokale belastingen	3,30%		

Samenstelling van de beschikbare weerstandscapaciteit

Gemeenten zijn vrij om te bepalen hoe de beschikbare weerstandscapaciteit wordt vormgegeven. In de onderstaande tabel hebben we de elementen benoemd die in de betreffende gemeente deel uitmaken van de beschikbare weerstandscapaciteit. Wijdmeren

kan geen gebruik meer maken van de onbenutte belastingcapaciteit, want die is tot en met 2029 definitief ingezet.

*Tabel 15: Opbouw van de beschikbare weerstandscapaciteit
(+ is wel opgenomen, - is niet opgenomen)*

Omschrijving	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Algemene Reserve	+	+	+
Overige bestemmingsreserves	-	-	-
Onvoorzien	+	+	+
Saldo lopende begroting	+	-	+
Onbenutte belastingcapaciteit ⁴	-	+	-
Stille reserves	-	-	+

5.6 Onderhoud kapitaalgoederen

5.6.1 Onderhoudsplannen voor de Openbare Ruimte

Als eerste stap hebben we vastgesteld voor de drie gemeenten voor welke onderdelen er onderhoudsplannen zijn vastgesteld en in hoeverre deze onderhoudsplannen daadwerkelijk zijn vertaald in de begroting (en dus onderdeel uitmaken van het eerder gepresenteerde financieel meerjarenbeeld). De onderhoudsplannen zelf zijn niet inhoudelijk getoetst; dat zou te ver voeren in het kader van deze analyse.

In zijn algemeenheid geldt dat naarmate de onderhoudsplannen ouder zijn, dat de onzekerheidsmarge groter wordt, zeker ten aanzien van de vraag of de effecten van de grote prijsstijgingen van de afgelopen jaren in voldoende mate zijn verwerkt.

Tabel 16: Overzicht van de onderhoudsplannen

Omschrijving	Hilversum		Gooise Meren		Wijdmeren	
	Looptijd	Verwerkt	Looptijd	Verwerkt	Looptijd	Verwerkt
Bebording/bewegwijzering	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Civiele kunstwerken	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Groen	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Openbare verlichting	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Spelen	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja

⁴ Hilversum benoemt daarnaast ook nog de potentiële weerstandscapaciteit. In die opgave wordt de onbenutte belastingcapaciteit wél meegenomen.

Omschrijving	Hilversum		Gooise Meren		Wijdmeren	
	Looptijd	Verwerkt	Looptijd	Verwerkt	Looptijd	Verwerkt
Wegen	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Riolering	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Water	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Gebouwen	2027 ⁵	Ja	2025	Ja	stelpost ⁶	Ja
Onderwijshuisvesting	2027	Ja	2025	Ja	2027	Ja
Overig maatsch. vastgoed	2034	Ja	2025	Ja	stelpost	Ja

5.6.2 Kwaliteitsniveau

De drie gemeenten hanteren onderling een wisselend uitgangspunt als het gaat om het vereiste kwaliteitsniveau van de openbare ruimte.

- Hilversum: onderhoudsniveau B en op bepaalde gebieden onderhoudsniveau A;
- Gooise Meren: de gehele gemeente wordt op beeldkwaliteitsniveau C beheerd en onderhouden (minimum-plus scenario);
- Wijdmeren: onderhoudsniveau C en op bepaalde gebieden onderhoudsniveau B.

Harmonisatie van de verschillen in kwaliteitsniveaus heeft financiële consequenties. Dit is niet nader gekwantificeerd.

5.6.3 Kapitaallasten onderhoudsinvesteringen na 2027

Hilversum

Voor de Hilversumse situatie gaan we ervan uit dat het structurele deel van het investeringsniveau in 2028 ook wordt doorgezet in latere jaren. Het gaat hierbij om een investeringsbedrag van ruim € 8 miljoen voor de Openbare Ruimte en € 12 miljoen voor onderwijs. Voor de rioolinvesteringen hanteert Hilversum voor een belangrijk deel een ideaalcomplex. Dat wil zeggen dat de investeringen ineens kunnen worden gedekt uit de jaarlijkse opbrengst van de rioolheffing. Daardoor komen er relatief weinig 'oude kapitaallasten' ten laste van de rioolexploitatie. Of dit langjarig houdbaar blijft is niet getoetst.

⁵ Bij Hilversum zijn de in de tabel genoemde gebouwen en overig maatschappelijk vastgoed onderdeel van de MOP 2020. De onderhoudsplanning vastgoedobjecten loopt tot en met 2034 en die voor sportparken tot en met 2024.

⁶ Bij Wijdmeren is een stelpost opgenomen voor het onderhoud van gebouwen.

Tabel 17: Investerings in Hilversum na 2027
(Bedragen x € 1.000)

	2028	Afschr.	Kapitaallast
Vervanging lichtmasten	75	40	5
Vervanging afgeschreven wegen	6124	50	380
Wegwerkzaamheden i.c.m. rioleringen	412	50	26
Vervanging bebording	159	15	17
Renovatie groenvoorzieningen	336	10	48
Instandhouden bomenbestand	379	50	23
Speelvoorzieningen	657	10	93
IHP Onderwijs ⁷	12.000	40	800
Totaal⁸	20.142		1.392
Inverdieneffect wegvallende kapitaallasten			400
Netto (afgerond)			1.000

Gooise Meren

In Gooise Meren lopen de onderhoudsplannen door tot en met 2025. De daaruit voortvloeiende structurele onderhoudslasten lopen ook door na 2025. Dat vormt het vertrekpunt voor deze analyse. In hoeverre een actualisatie van de beheerplannen leidt tot een structureel hogere onderhoudslast na 2025 is nog onzeker.

De investeringsplanning in de begroting 2024 loopt tot en met 2027. Voor de onderwijshuisvesting is een meerjarige planning beschikbaar. Voor de overige investeringen is deze er nog niet. Om tot een indicatie te komen gaan we uit van de volgende uitgangspunten:

⁷ In het voorstel IHP is opgenomen dat de financiën van het oude IHP beschikbaar blijven voor onderwijshuisvestingsprojecten. Bij de voorjaarsnota 2024 worden in Hilversum de investeringen IHP voor 2028 gepresenteerd. Hierbij wordt uitgegaan van het gemiddelde investeringsbedrag van het oude IHP voor de resterende periode. Dit betreft vanaf 2028 € 11.983.000 per jaar. In het overzicht is dit afgerond op € 12 miljoen. Voor dit onderdeel is gerekend met een inverdieneffect aan vrijvallende kapitaallast van € 250.000 (aanname).

⁸ Hilversum rekent voor 2027 met een rente voor nieuwe financiering van 4,2%. Met dat rentepercentage is hier ook mee gerekend en niet met de omslagrente van 1,6%.

Tabel 18: Inschatting investeringsniveau na 2027 Gooise Meren

Omschrijving	Bedrag
Netto investeringen 2024-2027	€ 149 miljoen
Waarvan Onderwijshuisvesting	€ 70 miljoen
Overige investeringen	€ 79 miljoen
Gemiddeld per jaar (afgerond)	€ 20 miljoen
Waarvan Riolering	€ 10 miljoen
Investerings exclusief riool en onderwijs	€ 10 miljoen
Gemiddelde kapitaallast	€ 700.000
Inverdieneffect vrijvallende kapitaallast (inschatting)	€ 200.000

Op basis van deze inschatting moet rekening worden gehouden met een jaarlijkse netto groei aan kapitaallasten van € 500.000 per jaar, exclusief het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP). De prognose voor het IHP is separaat in beeld gebracht. Ook is een inschatting gemaakt voor de kapitaallasten van de riolering. Het gaat hierbij om een globale inschatting, wanneer ook in de jaren na 2028 een gemiddeld investeringsniveau van € 10 miljoen benodigd is, met een inverdieneffect van vrijvallende kapitaallasten. Vooralnog schatten we dit in op een reeks die oploopt met € 350.000 per jaar en gedekt moet worden uit de rioolheffing. Dat leidt tot het volgende beeld:

Tabel 19: Inschatting kapitaallasten na 2027 Gooise Meren

(bedragen x € 1.000)

(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)

	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Kapitaallasten investeringen (excl. Riool en IHP)	-500	-1.000	-1.500	-2.000	-2.500	-3.000	-3.500	-4.000
IHP	510	-1.411	-899	-1.069	-1.233	-1.561	-1.574	-1.574
Kapitaallasten riolering	-350	-700	-1.050	-1.400	-1.750	-2.100	-2.450	-2.800
Rioolheffing	350	700	1.050	1.400	1.750	2.100	2.450	2.800
Totaal	10	-2.411	-2.399	-3.069	-3.733	-4.561	-5.074	-5.574

Wijdemeren

Voor de mutatie van de onderhoudslasten na 2027 baseren we ons voor Wijdemeren op de gegevens uit het financieel herstelplan. Dat leidt tot het volgende beeld:

Tabel 20: Financiële effecten onderhoudsplannen Wijdmeren ten opzichte van 2027
(bedragen x € 1.000)
(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)

	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
IHP Onderwijs	11	23	-246	-352	-788	-1.065	-1.038	-1.011
MJOP Wegen	-550	-1.100	-1.650	-2.200	-2.750	-3.300	-3.850	-4.400
MJOP Bruggen	-163	-323	-482	-638	-791	-943	-1.092	-1.239
MJOP gebouwen	0	0		0	0	0	0	0
MJOP groen	-118	-233	-347	-458	-566	-673	-777	-879
Oevers	33	-66	-98	-129	-160	-190	-220	-250
Totaal	-787	-1.699	-2.823	-3.777	-5.055	-6.171	-6.977	-7.779

Bovenstaande tabellen leiden tot het volgende beeld:

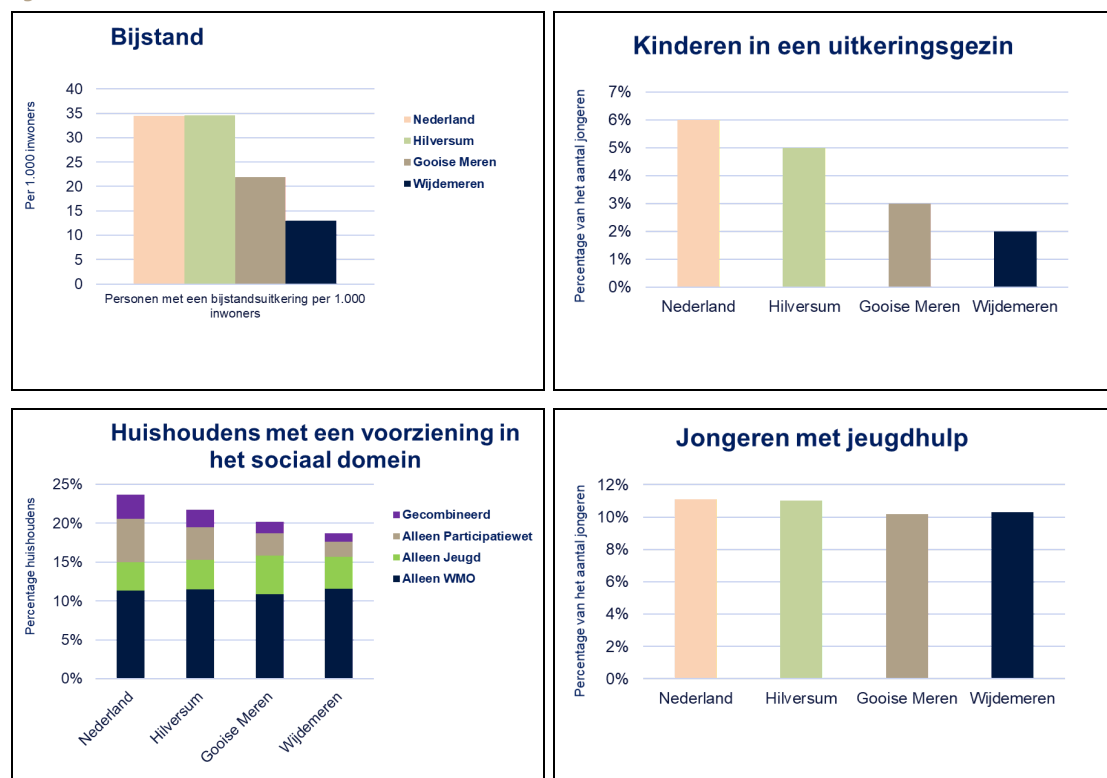
Tabel 21: Inschatting van de mutatie kapitaallasten onderhoudsinvesteringen opzichte van 2027 van de drie gemeenten
(bedragen x € 1.000)
(negatieve bedragen zijn tekort of tekortverhogend)

	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Hilversum	-1.000	-2.000	-3.000	-4.000	-5.000	-6.000	-7.000	-8.000
Gooise Meren	10	-2.411	-2.399	-3.069	-3.733	-4.561	-5.074	-5.574
Wijdmeren	-787	-1.699	-2.823	-3.777	-5.055	-6.171	-6.977	-7.779

5.7 Sociaal Domein

In de onderstaande figuur zijn de drie gemeenten onderling vergeleken op een aantal indicatoren in het Sociaal Domein.

Figuur 5: Indicatoren Sociaal Domein

Geen grote verschillen bij Wmo en Jeugd

De begrotingscijfers 2014 voor Jeugd en Wmo geven het volgende beeld:

Tabel 22: Vergelijking van de drie gemeenten op het Sociaal Domein
(Netto uitgaven in bedragen per inwoner, o.b.v. begroting 2024)

Beleidsterrein	Hilversum	Gooise Meren	Wijdemeren
Basisvoorzieningen	188	193	103
Participatie	278	134	140
Wmo	243	154	198
Wmo-opvang	195	0	1
Jeugd	288	258	212

Deze begrotingscijfers geven geen aanleiding om te veronderstellen dat er bij de Jeugd en de Wmo grote verschillen zullen ontstaan in geval van herindeling. Ook uit de interviews wordt dit beeld bevestigd. Dat wordt mede veroorzaakt door het feit dat Jeugd en Wmo vooral regionaal zijn georganiseerd en de inkoop van de trajecten regionaal wordt vormgegeven. De drie gemeenten maken deel uit van dezelfde regio. Over en weer zijn er wel lokale contractafspraken bovenop de regionale afspraken. Daar zal een harmonisatieslag moeten

plaatsvinden. Maar het effect wordt vooralsnog ingeschat als overzienbaar. Dat is in dit stadium verder niet getoetst.

Voorliggend veld en loketvoorzieningen

Het voorliggend veld en de toegang is in Wijdmeren anders georganiseerd dan in Hilversum en gedeeltelijk ook anders dan in Gooise Meren. Dat vraagt bij een samengaan van de gemeenten wel om integratie. De loketvoorzieningen (wijkteams) zijn gedeeltelijk ook anders georganiseerd. Daar zal sprake zijn van een harmonisatieopgave. Aan de andere kant moeten synergie-effecten hier niet worden uitgesloten. Bij Wijdmeren worden de synergie-effecten bij een samengaan met Hilversum positiever ingeschat dan met Gooise Meren. Dit wordt mede veroorzaakt door de huidige samenwerking met Hilversum en de ligging.

Minimabeleid

Op het gebied van het minimabeleid heeft Wijdmeren de verschillende regelingen van de drie gemeenten reeds in kaart gebracht. De resultaten hiervan hebben we weergegeven. Overigens is de financiële impact betrekkelijk gering.

5.8 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn die partijen waar de gemeente zowel een bestuurlijk belang als een financieel belang heeft. Deelname aan verbonden partijen kan risico's met zich meebrengen. Daarom is het van belang om een inventarisatie te maken van de verbonden partijen en het risicoprofiel. Voor de verbonden partijen waar de drie gemeenten gezamenlijk in participeren is er geen effect. Het risicoprofiel van de gemeente blijft in dat geval ongewijzigd, ongeacht voor welke herindelingsvariant wordt gekozen. Bij de verbonden partijen waar één van de herindelingspartners niet in deelneemt, ligt dat uiteraard anders. Bij de beoordeling van het risicoprofiel hebben we ons gebaseerd op de paragraaf verbonden partijen uit de begroting 2024. Er is geen eigen analyse uitgevoerd.

Tabel 23: Deelname verbonden partijen

Omschrijving	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren	Risicoprofiel
VR Gooi en Vechtstreek.	+	+	+	N.v.t
Regio Gooi en Vechtstreek	+	+	+	N.v.t
Omgevingsdienst FGV	+	+	+	N.v.t
Tomingroep	+	+	+	N.v.t
BNG Bank	+	+	+	N.v.t
GEM Crailo BV	+	+		Redelijk
Regionale ontw.mij. Regio Utrecht BV	+			Beperkt
Coöperatie Parkeerservice	+			Beperkt
Vitens	+	+	+	N.v.t

Omschrijving	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren	Risicoprofiel
Gooisch Natuurreservaat	+	+		Redelijk
Uitvaartstichting Hilversum	+			Beperkt
Plassenschap Loosdrecht en Omstreken			+	Redelijk
Archief Gooi en Vechtstreek	+	+	+	N.v.t
Coöperatie gastvrije randmeren		+		Beperkt
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek		+		Beperkt

5.9 Grondexploitaties

5.9.1 Hilversum

Zes perspectiefgebieden

De gemeente kent op dit moment zes gebiedsontwikkelingen die zich kwalificeren als perspectiefgebied:

- Stationsgebied
- Anna's Hoeve
- Crailo
- Sportpark
- Bruisend Hart
- Circusterrein

Twee lopende grondexploitaties

Per 1 januari 2024 zijn er twee lopende grondexploitaties: Anna's Hoeve Bouwplan en Stationsplein. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties 2023 (Raadsbesluit 14 juni 2023) is de verwachting dat de grondexploitatie Anna's Hoeve Bouwplan wordt afgesloten in 2025 met een positief resultaat van € 4.333.040. In 2022 is een tussentijdse winst genomen van € 1,6 miljoen en in 2023 is een tussentijdse winst begroot voor € 2,3 miljoen. De verwachting is dat de in 2021 geopende grondexploitatie Stationsplein in 2029 met een negatief resultaat van € 3,3 miljoen wordt afgesloten.

GEM Crailo

De gemeenteraden van Hilversum, Laren en Gooise Meren hebben op 18 december 2017 de Intergemeentelijke grondexploitatie Crailo vastgesteld. Voor de samenwerking is op 1 mei 2018 een gezamenlijke privaatrechtelijke entiteit ingericht, GEM Crailo BV. De kapitaal- en risicodeelname voor de gemeente Hilversum, Gooise Meren, Laren bedraagt respectievelijk 45%, 45% en 10%. Deze grondexploitatie wordt elk jaar door de GEM Crailo BV geactualiseerd. Dit is ook meegenomen in het overzicht van de verbonden partijen.

Overige perspectiefgebieden

Het perspectiefgebied Bruisend Hart (incl. verwervingskosten) lijkt op basis van de MPG 2024 een gebiedsontwikkeling te worden met een negatief saldo. De grondexploitatie Sportpark lijkt in de basis een winstgevende grondexploitatie, door een groot deel van de kosten van de OV-knoop toe te rekenen aan deze grondexploitatie ontstaat een negatief eindsaldo. Zowel Bruisend Hart als Sportpark zouden kansrijk kunnen zijn voor subsidies. Deze mogelijke, toekomstige subsidies zijn geen onderdeel van de MPG 2024.

5.9.2 Gooise Meren

Planexploitatie Bredius

De sporthal is begin 2023 in gebruik genomen en het derde halve hockeyveld is in september 2023 in gebruik genomen. De uitvraag voor het onderdeel met de woningen kwam in het najaar 2021 op de markt; begin 2022 is het werk gegund. Nu volgt de verdere uitwerking waarbij 2024 en 2025 in het teken staan van de realisatie. De grondexploitatie kent een verwacht verlies van ongeveer € 5,0 miljoen (netto contante waarde). Hiervoor is een verliesvoorziening getroffen.

Emmalocaties

Samen met de verwachte grondopbrengsten zal dit naar alle waarschijnlijkheid een (minimaal) sluitende grondexploitatie opleveren.

Andere ontwikkelingen

Naast genoemde grondexploitatie Bredius is de gemeente vanuit haar publieke taak betrokken bij de ontwikkeling van drie locaties welke niet zijn aan te merken als grondexploitaties voor de gemeente: De Krijgsman (KNSF-terrein), De BOR-gronden en Crailo.

Algemene reserve grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitatie (verwacht saldo 1 januari 2024: € 3,1 miljoen) vormt een buffer voor de financiële fluctuaties en risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie.

5.9.3 Wijdmeren

Porseleinhaven

Het project Porseleinhaven kent een lange historie. Het project betreft de realisatie van een kleinschalig dorpscentrum. Het plan voorziet zowel in ruimte voor woningen als voor winkels en andere commerciële activiteiten aan een aantrekkelijk plein aan het water. De gemeente heeft een ontwikkelovereenkomst met een ontwikkelaar gesloten, waarbij uitgangspunt is dat de gemeente de gronden bouw- en woonrijp maakt en de ontwikkelaar het beoogde bouwprogramma realiseert. Het project kent een negatief resultaat op een eindwaarde van € 9.250.000. Hiervoor is een verliesvoorziening getroffen.

Nedervecht

De grondexploitatie Nedervecht kent een tekort van € 2 miljoen op eindwaarde en is met een jaar verlengd. Hiervoor is een risicovoorziening getroffen.

5.10 Vergelijking met andere gemeenten

In bijlage 1 zijn de begrotingen 2024 van de drie gemeenten afgezet tegen min of meer vergelijkbare gemeenten. Daaruit kan worden geconcludeerd dat het besparingspotentieel zeker in Hilversum en Wijdmeren lager ligt dan in vergelijkbare gemeenten. Hilversum scoort lager op de maatstaven van de algemene uitkering, wat zich ook vertaalt in lagere uitgaven op de diverse onderdelen. Daar komt bij dat Hilversum daarnaast een bedrag van € 74 per inwoner weet te reserveren, terwijl de referentiegroep gemiddeld € 50 per inwoner onttrekt aan de reserve. Gooise Meren geeft ten opzichte van de referentiegemeenten relatief veel uit aan onderwijs, sport, cultuur en recreatie en overhead. Verondersteld mag worden dat daar het besparingspotentieel ten opzichte van de referentiegemeenten groter is. Wijdmeren kent over bijna de hele linie een lager uitgavenniveau dan de referentiegemeenten. Het besparingspotentieel ligt daarmee lager dan bij de referentiegemeenten.

5.11 Bedrijfsvoering

De door de diverse accountants uitgebrachte managementletters geven voor de drie gemeenten aan dat aandacht moet worden geschonken aan de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en de eisen die dat stelt aan de ontwikkeling van de VIC-functie. Daarnaast is ook informatiebeveiliging een standaard aandachtspunt. Overige aspecten die door de accountants worden benoemd zijn ook in deze analyse betrokken, zoals de actualiteit van de onderhoudsplannen, de risico's met betrekking tot de grondexploitaties en de risico's met betrekking tot de verbonden partijen.

Tabel 24: Beleidsindicatoren met betrekking tot de bedrijfsvoering

Omschrijving	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Fte per 1.000 inwoners	7.68	6.91	6.98
Bezetting in fte per 1.000 inwoners	7.10	6.62	6.36
Apparaatskosten per inwoner	€ 652	€ 668	€ 513
Externe inhuur in % van de totale loonsom	19,7%	13,7%	14,8%
Overhead in % van de totale lasten	10,3%	12,1%	19,4%

(Bron: Jaarrekeningen 2022)

5.12 Samenvattende conclusies

Financieel herstelplan Wijdemereren

- Met name in de periode na 2027 kent het financieel herstelplan Wijdemereren een forse financiële opgave. De termijn 2027-2035 dient dan ook expliciet in de analyse te worden betrokken.
- Het financieel herstelplan Wijdemereren gaat ervan uit dat er in de huidige meerjarenperiode 2024-2027 nog een aantal bezuinigingstaakstellingen moeten worden gerealiseerd.
- Het financieel herstelplan gaat uit van een OZB-verhoging tot aan de artikel 12-norm in 2029.
- Het financieel herstelplan gaat uit van een verhoging van de toeristen- en forensenbelasting na 2024.

Uitgangspunt begroting 2024-2027

- Hilversum en Wijdemereren hebben een structureel sluitende begroting. Gooise Meren kent een bezuinigingsopgave van € 8 miljoen.
- De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2024. Latere ontwikkelingen zijn in deze analyse nog niet meegenomen, maar kunnen het beeld uiteraard wel veranderen.
- De reservepositie van de gemeente Hilversum stijgt van € 950,— per inwoner tot € 1.118 per inwoner. Dat komt mede door het feit dat Hilversum in zijn meerjarenbegroting weet te sparen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.
- De reservepositie van de gemeente Gooise Meren daalt van € 839 per inwoner naar € 795 per inwoner. De reservepositie van Wijdemereren stijgt van € 735 per inwoner naar € 825 per inwoner.
- Wijdemereren dient op korte termijn nog een paar taakstellingen te realiseren:
 - Overhead € 420.000
 - Verkoop vastgoed € 500.000
 - Bedrijfsvoering € 42.000
 - Sociaal Domein € 500.000
- De ratio van de weerstandscapaciteit is in de drie gemeenten boven de waarde van 1. De kwaliteit van de risico-inventarisatie is verder niet onderzocht. Hier is wel een harmonisatieslag noodzakelijk. De opbouw van de weerstandscapaciteit varieert weliswaar in samenstelling, maar de onderliggende verschillen zijn niet groot.

Onderhoudsplannen

- De onderhoudsplannen zijn actueel en verwerkt in de begroting. In Gooise Meren loopt de onderhoudsplanning af in 2025, in Hilversum in 2027 en in Wijdmeren in 2027.
- De grootste onzekerheid bij het onderhoud zit in de financiële opgave na 2027. Voor Wijdmeren kon worden teruggevallen op het financieel herstelplan. Voor Gooise Meren en Hilversum is de opgave gebaseerd op enkele beredeneerde aannames. Geadviseerd wordt om in het vervolgtraject de onderhoudsplannen te harmoniseren voor de betreffende herindelingsvariant(en) en de looptijd tot en met 2035 in beeld te brengen.
- De drie gemeenten kennen bovendien nog een wisselend kwaliteitsniveau als vertrekpunt.

Sociaal Domein

- Voor Jeugd en Wmo geven de begrotingscijfers geen aanleiding om te veronderstellen dat er grote verschillen zullen ontstaan in geval van samenvoeging. Dat wordt mede veroorzaakt door het feit dat Jeugd en Wmo vooral regionaal zijn georganiseerd.
- Het voorliggend veld en de loketvoorzieningen zijn in Wijdmeren anders georganiseerd dan in Hilversum en Gooise Meren. In Wijdmeren wordt verwacht dat de synergie-effecten bij een samengaan met Hilversum groter zijn dan met Gooise Meren.
- De armoederegelingen verschillen in Wijdmeren ten opzichte van Hilversum en Gooise Meren. Bezien binnen het totale financiële beeld zal het budgettaire effect van harmonisatie naar verwachting beperkt zijn.

Verbonden partijen

- De deelname aan verbonden partijen varieert per gemeente. De meeste verbonden partijen waar niet alle gemeenten aan deelnemen kennen een beperkt risicoprofiel. Bij het Plassenschap, GEM Crailo (gebiedsontwikkeling) en Gooisch Natuurreservaat (i.v.m. de hogere onderhoudslasten als gevolg van het terugtrekken van Amsterdam en Noord-Holland) is het risicoprofiel wat groter.

Ruimtelijke ontwikkelingen

- De verliezen in de grondexploitaties zijn in de drie gemeenten afgedekt door middel van verliesvoorzieningen. De nieuwe gebiedsontwikkelingen in Hilversum (Bruisend Hart, Circusterrein en Sportpark) moeten zich nog verder uitkristalliseren. Hier is op termijn sprake van een potentieel risico. Anderzijds heeft Hilversum ook gereserveerd voor nieuwe gebiedsontwikkelingen.

H6 | Algemene uitkering bij herindeling

6.1 Algemene uitkering

Gemeenten ontvangen ongeveer de helft van hun inkomsten uit het gemeentefonds. De groei van het gemeentefonds was tot voor kort gekoppeld aan de groei van de Rijksuitgaven. Met ingang van 2026 komt er een nieuwe normeringssystematiek. Vanaf dat jaar zal de ontwikkeling van het gemeentefonds gekoppeld zijn aan de meerjarige ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

Geen progressieve of degressieve opbouw van de bedragen per eenheid

Het gemeentefonds wordt verdeeld via een uitgebreid stelsel van maatstaven. Aan elke maatstaf is een bedrag per eenheid gekoppeld. Op basis hiervan kan voor iedere gemeente de uitkering worden bepaald. De bedragen per eenheid zijn niet progressief of degressief opgebouwd. Dat betekent dat in geval van een herindeling voor de nieuwe heringedeelde gemeente de maatstaven bij elkaar kunnen worden opgeteld. Voor een beperkt aantal maatstaven geldt wel een drempelwaarde. Deze maatstaven kunnen bij elkaar worden opgeteld voor zover in de afzonderlijke gemeenten de drempelwaarde wordt overschreden. De opbouw van de uitkering uit het gemeentefonds is weergegeven in de onderstaande tabel.

*Tabel 25: Overzicht opbouw uitkering Gemeentefonds 2024
(Cijfers in bedragen per inwoner)*

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Bedrag per inwoner	526	526	526
Vast bedrag voor iedere gemeente	15	23	56
Lokale centrumfunctie	17	15	10
Regionale centrumfunctie	229	143	10
Landelijke centrumfunctie	70	43	3
Lage inkomens (boven drempelwaarde)	431	274	277
Inkomens 75+ (boven drempelwaarde)	61	91	109
Laag opleidingsniveau (boven drempelwaarde)	29	10	31
Bijstandsontvangers	157	95	54
Inwoners jonger dan 18 jaar	161	181	147
Inwoners met migratieachtergrond	92	55	33
Omgevingsadressendichtheid	159	106	36
Oppervlakte bebouwing buitgeb./woonk.	103	111	158

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Overige uitgavenmaatstaven	245	250	314
Inkomstenmaatstaven	-247	-236	-244
Integratieuitkering Sociaal Domein	281	30	24
Suppletie-uitkering Herverdeling GF	-28	0	-36
Overige decentralisatie uitkeringen	10	5	6
Totaal uitkering Gemeentefonds	2.311	1.722	1.514

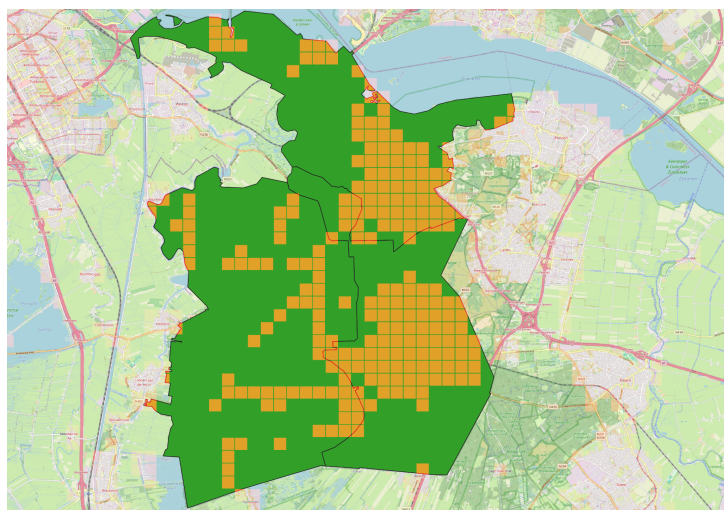
(Bron: Begrotingsanalyse 2024, ministerie van Binnenlandse Zaken)

Uitzondering voor de landelijke en regionale centrumfunctie

Voor de landelijke en regionale centrumfunctie zal in geval van de herindeling met Hilversum de waarde iets groter zijn dan de optelsom van beide waarden, omdat in de berekeningswijze twee afzonderlijke kernen minder zwaar wegen dan een grotere kern. Door de herindeling worden Hilversum en Loosdrecht in de methodiek als één kern gezien. Op verzoek van gemeenten kan het CBS hier een nieuwe berekening voor maken. Dit effect ramen we voorsnag op PM. Bij de herindelingsvariant met Gooise Meren zal dit effect niet optreden, omdat hier de gemeentegrens de bebouwde kernen niet doorsnijdt.

Onder woonkernen wordt bij de algemene uitkering verstaan een aaneengesloten gebied van twee of meer met zijden aan elkaar grenzende rastervierkanten van 500 bij 500 meter, behorend bij een gemeente waarvan ieder vierkant tenminste 25 hoofdadressen bevat, of een geïsoleerd rastervierkant van 500 bij 500 meter (volgens het Rijksdriehoeksstelsel) behorend bij een gemeente dat tenminste 25 hoofdadressen bevat.

Figuur 6: Gebieden van 500 x 500 meter met meer dan 25 woningen

(Bron: CBS-vierkantstatistieken)

Voor een benadering is dat weergegeven in de figuur hiernaast. De drie gemeenten zijn opgedeeld in rasters van 500 x 500 meter. En alleen die rastergebieden die 25 woningen of meer bevatten zijn weergegeven. Daarin is duidelijk te zien dat de gemeentegrens Hilversum en Loosdrecht doorsnijdt. In de herindelingsvariant Wijdmeren/Hilversum heeft dat gevolgen voor de classificatie. Bij de herindelingsvariant Wijdmeren/Gooise Meren is daar geen sprake van.

Maatstaven boven de drempel

Voor een aantal maatstaven geldt een drempelwaarde: de maatstaf inwoners ouder dan 75 jaar, de maatstaf inwoners met een laag opleidingsniveau en huishoudens met een laag inkomen. Indien beide gemeenten boven de drempelwaarde uitkomen, kunnen beide waarden bij elkaar opgeteld worden. Als dit niet het geval is, zal een herrekening moeten plaatsvinden. Uit bovenstaande tabel blijkt dat in alle gevallen de score op de maatstaven boven de drempel uitkomt. De maatstaven kunnen derhalve bij elkaar opgeteld worden.

Vast bedrag per gemeente valt weg

In de opbouw van de algemene uitkering zit een vast bedrag per gemeente van € 1.372.000 in 2024. Bij een gemeentelijke herindeling valt het vaste bedrag weg. Dit is een nadeel voor elke herindelingsvariant.

6.2 Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling

6.2.1 Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling

De maatstaf herindeling (samenvoeging) geldt voor gemeenten die het voornemen hebben over te gaan tot een wijziging van de gemeentelijke indeling. Het voornemen dient tot uitdrukking te komen in een vastgesteld herindelingsadvies. Verder dient de wijziging van de gemeentelijke indeling te resulteren in een afname van het aantal gemeenten. Voor de samenvoeging met Hilversum respectievelijk Wijdmeren geldt een andere maatstaf dan voor de splitsingsvariant.

6.2.2 Verdeelmaatstaf bij herindeling met Hilversum respectievelijk Gooise Meren

De maatstaf wordt uitgekeerd over een periode van vijf jaar in de verhouding 25, de extra uitkering in het jaar voorafgaand aan de herindeling, en 100, het restantbedrag in de vier jaren daaropvolgend. De ontvangers van de extra uitkering zijn de gemeenten in het herindelingstraject, tot uitdrukking komend in een herindelingsadvies. De betrokken gemeenten ontvangen allen een gelijk bedrag. De bedragen vanaf de datum van herindeling komen toe aan de nieuw gevormde gemeente: 40% in het jaar van herindeling en 20% in elk van de volgende jaren.

De berekening is als volgt:

$[2.806.000 * 1 \text{ (vermindering van het aantal gemeenten)} + 66,61 * 25.000 \text{ (inwoners Wijdmeren)}] * 1,402 \text{ (uitkeringsfactor)} = \text{€ } 6.270.000$

De uitkering is dan als volgt:

• jaar voor herindeling:	Gemeente Wijdmeren: € 627.000
Hilversum of Gooise Meren: € 627.000
• eerste jaar van herindeling:	Hilversum of Gooise Meren: € 2.006.400
• tweede jaar van herindeling:	Hilversum of Gooise Meren: € 1.003.200
• derde jaar van herindeling:	Hilversum of Gooise Meren: € 1.003.200
• vierde jaar van herindeling:	Hilversum of Gooise Meren: € 1.003.200

6.2.3 Verdeelmaatstaf bij splitsing van Wijdmeren

Wanneer Wijdmeren wordt gesplitst en een deel wordt toegevoegd aan Hilversum en een deel wordt toegevoegd aan Gooise Meren, dan is een andere verdeelmaatstaf van toepassing.

De maatstaf herindeling (splitsing) geldt voor de situatie dat gemeenten niet (nagenoeg) integraal samengaan, maar dat één van de betrokken gemeenten wordt opgeheven en gesplitst: delen van de gemeente gaan over naar verschillende andere gemeenten.

Evenals bij een reguliere herindeling wordt de maatstaf uitgekeerd over een periode van vijf jaar in de verhouding 25, de extra uitkering in het jaar voorafgaand aan de herindeling, en 100, het restantbedrag in de vier jaren daaropvolgend. De ontvangers van de extra uitkering zijn de bij de splitsing betrokken gemeenten, inclusief de te splitsen gemeente. Genoemde gemeenten ontvangen alle een gelijk bedrag. Het bedrag voor de jaren vanaf de daadwerkelijke herindeling wordt als volgt verdeeld over de nieuw gevormde gemeenten:

- 95% van het bedrag komt toe aan de nieuw gevormde gemeenten op basis van de volgende formule: $[\text{aantal ontvangen inwoners opgesplitste gemeente} / (\text{totaal aantal inwoners opgesplitste gemeente} - \text{aantal inwoners betrokken bij grenscorrectie(s)})]$;
- 5% van het bedrag komt toe aan de algemene rechtsopvolger van de opgesplitste gemeente.

De berekening is als volgt:

$[2.806.800 * 1 (\text{het aantal gemeenten dat opgeheven wordt}) * (1+3 (\text{het aantal betrokken gemeenten}) * 0,1)) + 66,61 * 25.000 (\text{het aantal inwoners van Wijdmeren})] * 1,402 (\text{de uitkeringsfactor}) = \text{€ } 7.450.000$

De uitkering is dan als volgt:

• jaar voor herindeling:	Gemeente Wijdmeren:	€ 497.000
	Gemeente Hilversum:	€ 497.000
	Gemeente Gooise Meren	€ 497.000
• eerste jaar van herindeling:	Gemeente Hilversum	€ 1.132.400
	Gemeente Gooise Meren	€ 1.132.000
• tweede jaar van herindeling	Gemeente Hilversum	€ 566.200
	Gemeente Gooise Meren	€ 566.200
• derde jaar van herindeling	Gemeente Hilversum	€ 566.200
	Gemeente Gooise Meren	€ 566.200
• vierde jaar van herindeling	Gemeente Hilversum	€ 566.200
	Gemeente Gooise Meren	€ 566.200

De gemeente die aangewezen wordt als algemene rechtsopvolger ontvangt daarnaast nog een bedrag van € 119.200 in het eerste jaar van herindeling en € 59.600 in elk van de jaren twee tot en met vier van de herindeling.

6.3 Frictielasten

De hierboven geschetste verdeelmaatstaf herindeling heeft mede tot doel om de frictielasten die gepaard gaan met de herindeling te dekken; in andere herindelingstrajecten worden de volgende soorten frictielasten genoemd:

- kosten voor het inrichten van de nieuwe organisatie / herinrichten van de bestaande organisatie;
- harmonisatie van beleid. Op diverse onderdelen zal sprake zijn van harmonisatie van beleid en beleidsuitgangspunten. Dat kan variëren van het volledig invoegen van Wijdmeren bij de nieuwe gemeente, danwel het over en weer harmoniseren van het beleid;
- harmonisatie van het financieel beleid;
- harmonisatie van de belastingverordeningen;
- actualisatie van de beheerplannen. Het is van belang dat de beheerplannen actueel zijn en uitgaan van dezelfde veronderstellingen en uitgangspunten.

In alle varianten wordt uitgegaan van een lichte herindeling. Dat betekent grofweg dat Wijdmeren invoegt bij de ontvangende gemeente. Verwacht mag worden dat dat een dempend effect heeft op de omvang van de frictiekosten.⁹

Dubbele frictiekosten, maar geen dubbel budget

Verwacht mag worden dat in de splitsingsvariant op twee onderdelen (zowel in Gooise Meren als Hilversum) frictiekosten gaan ontstaan. Of er een gemeente van 12.500 inwoners ingevoegd moet worden of een gemeente van 25.000 inwoners, zal voor de frictiekosten naar verwachting niet veel uitmaken. In beide gemeenten zal een harmonisatieopgave en een reorganisatie-opgave ontstaan. In de vorige paragraaf is al aangetoond dat er geen dubbel budget beschikbaar komt voor de dekking van de frictiekosten.

6.4 Preventief toezicht

Bij een reguliere herindeling is er sprake van preventief toezicht. Bij een lichte herindeling blijven de burgemeester, secretaris, griffier en het ambtelijk apparaat in functie van een niet op te heffen gemeente en is er geen preventief financieel toezicht op grond van artikel 21 Wet Arhi. Daarnaast blijven rechtsvoorschriften van kracht. Er dienen wel herindelingsverkiezingen te worden georganiseerd¹⁰.

Onderdeel van het preventieve Arhi-toezicht is dat de financiële besluiten die ter goedkeuring aan de provincie moeten worden voorgelegd, vooraf ook door de partnergemeente ter instemming aan elkaar worden voorgelegd. Voor het aangaan van het financieel Arhi-toezicht worden afspraken gemaakt (zogenoemd Arhi-protocol) tussen de betrokken gemeenten en de provincie. De afspraken in dit protocol zijn bindend en hebben onder andere betrekking op de wijze waarop de gemeenten elkaar informeren dan wel betrekken bij de

⁹ Bij een lichte samenvoeging wordt ten minste 1 gemeente niet opgeheven. Deze gemeente heeft dan niet te maken met de rechtsgevolgen van een opheffing van de gemeente.

¹⁰ Zie ook: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Handboek gemeentelijke herindeling, Stappen, bouwstenen en kaders voor het herindelingsproces, pagina 53.

besluitvormingsprocessen met (financiële) consequenties die relevant kunnen zijn voor de nieuwe gemeente.

Het protocol bevat in dat geval onder andere:

- welke (financiële) besluiten instemming behoeven van de fusiepartners voordat zij ter kennisneming of goedkeuring aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd;
- drempelbedragen waarvoor instemming van de fusiepartner vereist is;
- mandatering van de portefeuillehouders Financiën van de betrokken gemeenten voor het tekenen van het instemmingsformulier.

6.5 Samenvattende conclusies

Algemene uitkering

- In alle varianten treedt ten aanzien van de algemene uitkering een nadeel op van structureel € 1,4 miljoen, als gevolg van het wegvallen van een vast bedrag per gemeente. In geval van samenvoeging met Hilversum kan daarnaast nog een klein positief effect optreden voor de maatstaf regionale en landelijke centrumfunctie.
- Als gevolg van de herindeling ontvangen de gemeenten in geval van samenvoeging met Hilversum of Gooise Meren een vergoeding van € 6.270.000. In geval van splitsing bedraagt de vergoeding € 7.450.000.

Frictielasten

- Bij frictielasten moet worden gedacht aan de kosten van de inrichting van de nieuwe organisatie of het herinrichten, harmonisatie van beleid, verordeningen en financiële uitgangspunten, en actualisatie van beheerplannen.
- In geval van splitsing zal er in twee organisaties sprake zijn van frictiekosten. Bovendien brengt de splitsing zelf ook nog extra kosten met zich mee. Er komt evenwel geen dubbel budget beschikbaar.

H7 | Eigen inkomsten

7.1 Harmonisatie van belastingen

De Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) schrijft voor dat gemeentelijke voorschriften, in de breedst mogelijke zin, van de voormalige gemeenten binnen twee jaar na de ingang van herindeling dienen te zijn bekrachtigd, dan wel aangepast. Zo niet, dan vervallen ze van rechtswege (art. 28-31). Het gaat hier om alle beleid, wet- en regelgeving van gemeenten zoals verordeningen, besluiten van de raad en van het college, beleidsregels en dergelijke. Indien harmonisatie niet mogelijk is, bijvoorbeeld omdat er verschil van inzicht bestaat tussen de op te heffen gemeenten in de stuurgroep, dan heeft de nieuwe gemeente tot twee jaar na de herindeling om tot harmonisatie over te gaan. Indien dit niet gebeurt vervallen de voorschriften van de dan opgeheven gemeenten van rechtswege.

Voor belastingverordeningen geldt in principe hetzelfde. Bij belastingen is de stand op 1 januari vaak bepalend voor het hele jaar. Dit is het geval bij tijdvakbelastingen zoals afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting. Hierdoor kunnen er in het eerste jaar verschillen in de nieuwe gemeente ontstaan. Dit kan worden voorkomen door het uniformeren van de belastingverordeningen vóór de datum van herindeling (de datum van ingang van de heffing kan gesteld worden op 31 december, zodat de belastingverordening de dag voorafgaand aan de herindeling geldt). Voor de onroerendezaakbelastingen geldt een uitzondering. De nieuwe raad moet na de herindeling vóór 1 april een nieuwe verordening onroerendezaakbelastingen voor de nieuwe gemeente vaststellen. Verordeningen voor de baatbelasting blijven gelden.

7.2 Woonlasten

7.2.1 Uitgangspunten voor de berekening

In deze paragraaf geven we de uitgangspunten weer voor de berekening van de woonlasten (onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing). De volgende uitgangspunten hebben we gehanteerd:

- De gegevens zijn gebaseerd op basis van de stand 2024 (WOZ-waardes per 1 januari 2023).
- We hebben een berekening gemaakt per de stand 2024 en stand 2029. De gemeente Wijdmeren houdt in haar herstelplan rekening met een meeropbrengst exclusief inflatie die oploopt tot € 2,6 miljoen in 2029. Dat heeft gevolgen voor de harmonisatie van de woonlasten, omdat het een stijging betreft van ruim 25%.
- De mate van kostendekking is voor de tariefberekening een gegeven. De afweging of een eventuele ruimte wordt ingevuld is uiteindelijk een bestuurlijke afweging en valt buiten bestek van deze analyse.
- Er is een doorrekening gemaakt exclusief inflatie.
- Met areaaluitbreidingen is geen rekening gehouden. Met name in Hilversum zal er sprake zijn van een areaalstijging. Dit kan nog een enigszins dempend effect hebben, maar dat is beperkt.

7.2.2 OZB - uitgangspunt 2024

Uitgangspunt voor de WOZ-waardes en tarieven

Voor de bepaling van de WOZ-waardes en de tarieven gaan we uit van de meest recente gegevens. Dit leidt tot het volgende overzicht:

Tabel 26: Overzicht WOZ-waardes en tarieven 2024

	Woningen Eigenaren		Niet Woningen Eigenaren		Niet Woningen Gebruikers	
	(x € 1 miljard)	Tarieven	(x € 1 miljard)	Tarieven	(x € 1 miljard)	Tarieven
Hilversum	20,47	0,0616%	2,61	0,2868%	2,34	0,1916%
Gooise Meren	15,92	0,0628%	0,95	0,1568%	0,91	0,1181%
Wijdmeren	6,25	0,1181%	0,49	0,2364%	0,41	0,1686%

De opbrengst van de onroerendezaakbelasting wordt verkregen door het tarief te vermenigvuldigen met de waarde van het onroerend goed. Dat leidt tot de volgende opbrengsten:¹¹

Tabel 27: OZB-opbrengst op basis van WOZ-waarde en tarieven

	Woningen Eigenaren	Niet Woningen Eigenaren	Niet Woningen Gebruikers	Totaal OZB
	(x € 1 miljoen)	(x € 1 miljoen)	(x € 1 miljoen)	(x € 1 miljoen)
Hilversum	12,6	7,5	4,5	24,6
Gooise Meren	10,0	1,5	1,1	12,6
Wijdmeren	7,4	1,2	0,7	9,2

Gevolgen voor de OZB-opbrengst Woningen

Een harmonisatie van de OZB-tarieven bij een gelijkblijvende opbrengst heeft uiteraard consequenties voor de onderscheiden gemeenten. De verhouding tussen de nieuwe (bij elkaar opgetelde) WOZ-waardes en de nieuwe (bij elkaar opgetelde) opbrengsten levert een nieuw tarief op. Dat is weergegeven in de onderstaande tabel.

¹¹ Het betreft hier een modelmatige vergelijking, op basis van de werkelijke WOZ-waardes en het vastgestelde tarief. De hieruit resulterende opbrengst kan enigszins afwijken van hetgeen in de begroting is opgenomen.

Tabel 28: Tarief bij harmonisatie voor de onderscheiden herindelingsvarianten

	WOZ-waarde (x € 1 miljard)	Opbrengst (x € 1 miljoen)	Nieuw tarief
Hilversum/Wijdmeren	26,72	20,0	0,0748%
Gooise Meren/Wijdmeren	22,17	17,4	0,0784%
Hilversum/Wijdmeren (50%)	23,60	16,3	0,0691%
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)	19,05	13,7	0,0719%

Bij toepassing van de nieuwe tarieven levert dit een verschil op met de huidige situatie. Dat is weergegeven in de onderstaande tabel. Voor de woonlastenvergelijking zijn we uitgegaan van de gemiddelde waarde van een koopwoning in de betreffende gemeente. We sluiten hierbij aan op de methodiek die ook door het COELO wordt gehanteerd.

Tabel 29: Verschil in OZB-lasten voor een gemiddeld huishouden

	Gemiddelde waarde koopwoning (x € 1.000)	Mutatie tarief	Mutatie OZB
Hilversum/Wijdmeren			
Hilversum	602	0,0132%	€ 80
Wijdmeren	645	-0,0433%	-€ 279
Gooise Meren/Wijdmeren			
Gooise Meren	729	0,0156%	€ 114
Wijdmeren	645	-0,0397%	-€ 256
Hilversum/Wijdmeren (50%)			
Hilversum	602	0,0075%	€ 45
Wijdmeren	645	-0,0490%	-€ 316
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)			
Gooise Meren	729	0,0091%	€ 66
Wijdmeren	645	-0,0462%	-€ 298

Gevolgen voor de OZB-opbrengst Niet-Woningen Eigenaren

Voor het effect op de niet-woningen hanteren we dezelfde methodiek als bij de woningen. Om dezelfde opbrengst te genereren moet het tarief worden geharmoniseerd.

Tabel 30: Geharmoniseerd OZB-tarief Niet-Woningen Eigenaren voor de onderscheiden herindelingsvarianten

	WOZ-waarde (x € 1 miljard)	Opbrengst (x € 1 miljoen)	Nieuw tarief
Hilversum/Wijdmeren	3,10	8,6	0,2788%
Gooise Meren/Wijdmeren	1,44	2,6	0,1839%
Hilversum/Wijdmeren (50%)	2,86	8,1	0,2825%
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)	1,19	2,1	0,1731%

Bij toepassing van de nieuwe tarieven levert dit een verschil op met de huidige situatie. Dat is weergegeven in de onderstaande tabel. Voor de vergelijking zijn we uitgegaan van de gemiddelde waarde van € 1 miljoen. We zien hier een ander beeld dan bij de woningen. In geval van fusie met Hilversum gaan de eigenaren van niet-woningen in Wijdmeren juist meer betalen en in Hilversum minder. Bij een fusie met Gooise Meren is het effect tegenovergesteld. De eigenaren van niet-woningen gaan in Gooise Meren meer betalen en in Wijdmeren juist minder. Dit is weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 31: Verschil in OZB-lasten voor eigenaren van een niet-woning met een fictieve waarde van € 1 miljoen

	Fictieve waarde niet-woning (x € 1.000)	Mutatie tarief	Mutatie OZB
Hilversum/Wijdmeren			
Hilversum	1.000	-0,0080%	-€ 80
Wijdmeren	1.000	0,0424%	€ 424
Gooise Meren/Wijdmeren			
Gooise Meren	1.000	0,0271%	€ 271
Wijdmeren	1.000	-0,0525%	-€ 525
Hilversum/Wijdmeren (50%)			
Hilversum	1.000	-0,0043%	-€ 43
Wijdmeren	1.000	0,0461%	€ 461
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)			
Gooise Meren	1.000	0,0163%	€ 163
Wijdmeren	1.000	-0,0633%	-€ 633

Gevolgen voor de OZB-opbrengst Niet-Woningen Gebruikers

Tenslotte zijn ook de gevolgen voor de gebruikers van niet-woningen op een zelfde wijze berekend. Om deze opbrengst te genereren moeten de tarieven worden geharmoniseerd.

Tabel 32: Geharmoniseerd OZB-tarief Niet-Woningen-Gebruikers voor de onderscheiden herindelingsvarianten

	WOZ-waarde	Opbrengst	Nieuw tarief
	(x € 1 miljard)	(x € 1 miljoen)	
Hilversum/Wijdmeren	2,75	5,2	0,1882%
Gooise Meren/Wijdmeren	1,32	1,8	0,1338%
Hilversum/Wijdmeren (50%)	2,55	4,8	0,1897%
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)	1,11	1,4	0,1274%

De vergelijking bij de gebruikers van niet-woningen levert een vergelijkbaar beeld op als bij de eigenaren van niet-woningen. Doordat de tarieven verschillen ten opzichte van die van de eigenaren van niet-woningen, vallen de effecten in omvang wat anders uit. Dat is weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 33: Verschil in OZB-lasten voor gebruikers van een niet-woning met een fictieve waarde van € 1 miljoen

	Fictieve waarde niet-woning (x € 1.000)	Mutatie tarief	Mutatie OZB
Hilversum/Wijdmeren			
Hilversum	1.000	-0,0034%	-€ 34
Wijdmeren	1.000	0,0196%	€ 196
Gooise Meren/Wijdmeren			
Gooise Meren	1.000	0,0157%	€ 157
Wijdmeren	1.000	-0,0348%	-€ 348
Hilversum/Wijdmeren (50%)			
Hilversum	1.000	-0,0019%	-€ 19
Wijdmeren	1.000	0,0211%	€ 211
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)			
Gooise Meren	1.000	0,0093%	€ 93
Wijdmeren	1.000	-0,0412%	-€ 412

7.2.3 Onroerendezaakbelasting per 2029

We hebben een vergelijkbare berekening gemaakt voor de situatie per 2029. De gemeente Wijdmeren gaat ervan uit dat de OZB jaarlijks moet gaan stijgen om de ambities uit het herstelplan mogelijk te maken. In het herstelplan wordt gerekend met een meeropbrengst van € 2,6 miljoen, exclusief inflatie. Daarbij is geen rekening gehouden met een groter areaal.¹²

*Tabel 34: Effecten voor de OZB in 2029 bij een gelijkblijvend areaal
(woningen: gemiddelde woningwaarde)
(niet-woningen: € 1 miljoen)*

	Woningen Eigenaren	Niet-woningen Eigenaren	Niet-woningen Gebruikers
Hilversum/Wijdmeren			
Hilversum	€ 127	€ 26	€ 37
Wijdmeren	-€ 444	-€ 138	-€ 210
Gooise Meren/Wijdmeren			
Gooise Meren	€ 182	€ 498	€ 305
Wijdmeren	-€ 411	-€ 966	-€ 676
Hilversum/Wijdmeren (50%)			
Hilversum	€ 72	€ 14	€ 20
Wijdmeren	-€ 503	-€ 150	-€ 227
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)			
Gooise Meren	€ 106	€ 300	€ 181
Wijdmeren	-€ 478	-€ 1.164	-€ 801

7.3 Afvalstoffenheffing en rioolheffing

7.3.1 Geraamde inkomsten

Voor de bestrijding van de kosten van de afvalinzameling en -verwerking en de kosten van het onderhoud en vervanging van het riool, heffen de gemeenten respectievelijk de

¹² Hilversum houdt op begrotingsbasis rekening met een areaaluitbreiding van 350 woningen. Dat is omgerekend een uitbreiding van 0,79% per jaar. Dit areaal wordt niet altijd gerealiseerd. Het dempende effect van de areaaluitbreiding is daarmee dermate beperkt dat hiermee geen rekening is gehouden.

afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Afvalstoffenheffing en rioolheffing mogen maximaal kostendekkend zijn. Ook hier geldt dat de tarieven moeten worden geharmoniseerd naar de nieuwe situatie. In deze methodiek zijn de tarieven geharmoniseerd naar rato van de verdeling van het aantal eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens.¹³ Daarbij is impliciet de veronderstelling gehanteerd dat effecten van leegstand zich in de gemeenten in gelijke mate voordoen.

De tarieven voor 2024 bedragen als volgt:

Tabel 35: Overzicht van de tarieven voor afval en riool

	Tarief afval een-persoons	Tarief afval meer-persoons	Tarief riool een-persoons	Tarief riool meer-persoons	Huish. een-persoons	Huish. meer-persoons
Hilversum	240	398	205	205	18.921	25.416
Gooise Meren	256	403	242	242	10.549	16.551
Wijdmeren	325	448	367	367	3.540	7.340

De afvalstoffenheffing geldt voor alle huishoudens. De rioolheffing kan zowel van de eigenaar als van de gebruiker worden geheven. Hilversum, Wijdmeren en Gooise Meren kennen alle drie een eigenarentarief. Dat betekent dat de rioolheffing niet (rechtstreeks) bij de huurders in rekening wordt gebracht. Bij de rioolheffing wordt dan ook geen onderscheid gemaakt naar eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens.

Tabel 36: Effecten voor de tarieven afval en riool

	Afval een-persoons	Afval meer-persoons	Riool een-persoons	Riool meer-persoons
Tarief Hilversum/Wijdmeren	€ 253	€ 409	€ 237	€ 237
Mutatie Hilversum	€ 13	€ 11	€ 32	€ 32
Mutatie Wijdmeren	-€ 72	-€ 39	-€ 130	-€ 130
Tarief Gooise Meren/Wijdmeren	€ 273	€ 417	€ 278	€ 278
Mutatie Gooise Meren	€ 17	€ 14	€ 36	€ 36
Mutatie Wijdmeren	-€ 52	-€ 31	-€ 89	-€ 89
Tarief Hilversum/Wijdmeren (50%)	€ 247	€ 404	€ 223	€ 223
Mutatie Hilversum	€ 7	€ 6	€ 18	€ 18
Mutatie Wijdmeren	-€ 78	-€ 44	-€ 144	-€ 144

¹³ Bron: CBS StatLine

	Afval een- persoons	Afval meer- persoons	Riool een- persoons	Riool meer- persoons
Tarief Gooise Meren/Wijdem. (50%)	€ 266	€ 411	€ 263	€ 263
Mutatie Gooise Meren	€ 10	€ 8	€ 21	€ 21
Mutatie Wijdmeren	-€ 59	-€ 37	-€ 104	-€ 104

Gevolgen voor de woonlasten

In de onderstaande tabel zijn de effecten weergegeven voor de totale woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing). Omdat de OZB en de rioolheffing in de drie gemeenten worden geheven van de eigenaren, is ook het effect voor de huurders in beeld gebracht.¹⁴

*Tabel 37: Gevolgen voor de woonlasten
(woningen: gemiddelde woningwaarde)*

	Eigenaren een- persoons	Eigenaren meer- persoons	Huurder een- persoons	Huurder meer- persoons
Hilversum/Wijdmeren				
Hilversum	€ 125	€ 123	€ 13	€ 11
Wijdmeren	-€ 481	-€ 448	-€ 72	-€ 39
Gooise Meren/Wijdmeren				
Gooise Meren	€ 142	€ 164	€ 17	€ 14
Wijdmeren	-€ 397	-€ 376	-€ 52	-€ 31
Hilversum/Wijdmeren (50%)				
Hilversum	€ 70	€ 69	€ 7	€ 6
Wijdmeren	-€ 538	-€ 604	-€ 78	-€ 44
Gooise Meren/Wijdmeren (50%)				
Gooise Meren	€ 97	€ 95	€ 10	€ 8
Wijdmeren	-€ 461	-€ 439	-€ 59	-€ 37

7.3.2 Mate van kostendekkendheid

In de onderstaande overzichten is de mate van kostendekkendheid in beeld gebracht voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Gooise Meren en Wijdmeren hebben op begrotingsbasis een kostendekking van 100%. Het kostendekkingspercentage in Hilversum bedraagt 93%.

¹⁴ Er is hierbij geen rekening gehouden met het afwentelen van de eigenaarslasten op de huurders.

Wat verder opvalt is het relatief hoge bedrag aan overhead en dat straatreiniging wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing in Wijdmeren.

Tabel 38: Overzicht kostendekkendheid Afvalstoffenheffing
(bedragen x € 1.000)

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Apparaatkosten	175		
Overhead	196	51	723
Overige materiële kosten (GAD)	10.643	7.230	2.871
Straatreiniging	443		946
Kwijtschelding	800	235	80
Btw	2.365	1.398	580
Kostenbasis	14.822	8.915	4.457
Opbrengst afvalstoffenheffing	13.448	8.915	4.457
Toevoeging/onttrekking vz.	324		
Kostendekkendheid	93%	100%	100%

Tabel 39: Overzicht kostendekkendheid Rioolheffing
(Bedragen x € 1.000)

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Apparaatkosten	1.230		1.868
Overhead	1.223	431	
Overige materiële kosten	5.793	5.701	1.304
Rente en afschrijving	1.000		946
Straatreiniging	569		
Overige kosten	383		
Dubieuze debiteuren	150		
BTW	424	829	524
Kostenbasis	10.772	6.962	4.642
Opbrengst rioolheffing	9.533	6.962	4.642
Toevoeging /onttrekking vz.	270		
Kostendekkendheid	91%	100%	100%

7.4 Overige belastingen en heffingen

In de onderstaande tabel zijn de geraamde opbrengsten voor 2024 weergegeven van de overige belastingen en heffingen.

Tabel 40: Overzicht geraamde opbrengsten overige belastingen en heffingen
(Bedragen x € 1.000)

	Hilversum	Gooise Meren	Wijdmeren
Roerende ruimtebelastingen		13	76
Toeristenbelasting	n.v.t.	303	817 ¹⁵
Forensenbelasting	n.v.t.	n.v.t.	684
Hondenbelasting	n.v.t.	n.v.t.	128
Precario	202	45	n.v.t.
Parkeerbelastingen	6.245	3.505	n.v.t.
Marktgelden	254	113	
Reclamebelasting		219	
Bouwleges		3.445	523
Overige Leges	5.542	1.337	979

7.5 Samenvattende conclusies

Woonlasten

- Harmonisatie van tarieven leidt tot lagere woonlasten in Wijdmeren en hogere woonlasten in Hilversum en Gooise Meren.
- Bij de niet-woningen treedt in de herindelingsvariant Gooise Meren/Wijdmeren een vergelijkbaar effect op. Bij de herindelingsvariant Hilversum/Wijdmeren is er daarentegen sprake van een omgekeerd effect. Daar dalen de lasten in Hilversum en stijgen de lasten in Wijdmeren.
- De afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn in Gooise Meren en Wijdmeren 100% kostendekkend. De kostendekking in Hilversum bedraagt respectievelijk 93% en 91%.
- Wijdmeren rekent een relatief hoog bedrag aan overhead en straatreiniging door in de tarieven voor de afvalstoffenheffing.
- Ten aanzien van de andere belastingen is afhankelijk van de herindelingsvariant een harmonisatieslag nodig, omdat Wijdmeren een aantal belastingen kent die Hilversum en Gooise Meren niet kennen.

¹⁵ Inclusief de geraamde € 500.000 extra baten toeristenbelasting uit het herstelplan. Deze geraamde meeropbrengst loopt met € 400.000 op tot € 900.000 in 2029.

- In deze analyse is uitgegaan van harmonisatie op basis van gelijkblijvende opbrengsten. Er zijn uiteraard meer politieke keuzes mogelijk in het eindbeeld (harmonisatie op basis van het hoogste tarief leidt tot een hogere opbrengst, harmonisatie op basis van het laagste tarief leidt tot een lagere opbrengst).

Bijlage 1 | Vergelijking met andere gemeenten

Iv3-benchmark

In deze paragraaf vergelijken we de gemeenten Hilversum, Gooise Meren en Wijdmeren met min of meer vergelijkbare gemeenten. Deze vergelijking vormt een indicatie voor de mate waarin er naar verwachting nog besparingspotentieel kan worden gevonden in de begroting. De benchmark is gebaseerd op de Iv3-informatie die door de gemeenten is aangeleverd bij het CBS. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de vergelijking is gebaseerd op de primitieve begroting 2024. Dat zijn de meest recente vergelijkingscijfers die voorhanden zijn.

Hilversum

Hilversum is vergeleken met andere gemeenten met dezelfde kenmerken:

- 50.000 tot 150.000 inwoners;
- een matige sociale structuur;
- zeer sterk stedelijke gemeente;
- sterke centrumfuncties.

De gemeenten die identiek scoren op deze aspecten zijn: *Dordrecht, Gouda, Leiden en Zoetermeer*.

Tabel 41: Iv3-benchmark Hilversum op basis van de begroting 2024

Netto bedragen per inwoner

Negatieve bedragen zijn lasten, positieve bedragen zijn baten

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Hilversum
Algemene Uitkering	2.374	2.351	2.625	2.304
Belastingen	354	313	403	304
Bestuur en Burgerzaken	-89	-79	-83	-53
Overhead	-464	-416	-458	-403
Overige baten en lasten	-11	-29	-14	18
Veiligheid	-138	-127	-151	-162
Verkeer, vervoer en waterstaat	-238	-219	-269	-218
Economie	-1	-28	-37	-43
Onderwijs	-133	-120	-153	-151
Sport, cultuur en recreatie	-304	-292	-327	-203
Sociaal domein	-1.269	-1.284	-1.504	-1.192
Volksgezondheid en milieu	-48	-35	-20	-30
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	-68	-68	-62	-97
Reserves	36	33	50	-74

Op basis van deze analyse lijkt het besparingspotentieel lager dan in de referentiegemeenten. Hilversum scoort lager op de maatstaven van de algemene uitkering, wat zich ook vertaalt in lagere uitgaven op de diverse onderdelen. Daar komt bij dat Hilversum daarnaast een bedrag

van € 74 per inwoner weet te reserveren, terwijl de referentiegroep gemiddeld € 50 per inwoner onttrekt aan de reserve.

Gooise Meren

Gooise Meren is vergeleken met andere gemeenten met dezelfde kenmerken:

- 50.000 tot 100.000 inwoners;
- een sterke sociale structuur;
- sterk stedelijk;
- redelijke centrumfuncties.

De gemeenten die identiek scoren op deze aspecten zijn: *Houten en Katwijk*.

Tabel 42: Iv3-benchmark Gooise Meren op basis van de begroting 2024

Netto bedragen per inwoner

Negatieve bedragen zijn lasten, positieve bedragen zijn baten

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Gooise Meren
Algemene Uitkering	2.374	2.245	1.771	1.786
Belastingen	354	295	293	259
Bestuur en Burgerzaken	-89	-79	-67	-44
Overhead	-464	-413	-402	-482
Overige baten en lasten	-11	-28	-19	21
Veiligheid	-138	-124	-109	-124
Verkeer, vervoer en waterstaat	-238	-206	-213	-231
Economie	-1	-24	-13	-13
Onderwijs	-133	-116	-109	-136
Sport, cultuur en recreatie	-304	-280	-230	-283
Sociaal domein	-1.269	-1.191	-859	-739
Volksgezondheid en milieu	-48	-34	-36	0
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	-68	-65	-71	-57
Reserves	36	20	65	44

Bovenstaande tabel laat zien dat Gooise Meren relatief veel uitgeeft aan onderwijs, sport, cultuur en recreatie en overhead. Verondersteld mag worden dat daar het besparings-potentieel ten opzichte van de referentiegemeenten het grootst is.

Wijdemeren

Wijdemeren is vergeleken met andere gemeenten met dezelfde kenmerken:

- 20.000 tot 50.000 inwoners;
- een sterke sociale structuur;
- weinig stedelijk;
- weinig centrumfuncties.

De gemeenten die identiek scoren op deze aspecten zijn: *De Ronde Venen, Drimmelen, Kaag en Braassem, Laarbeek, Nieuwkoop en Voorst*.

Tabel 43: Iv3-benchmark Wijdmeren op basis van de begroting 2024

Netto bedragen per inwoner

Negatieve bedragen zijn lasten, positieve bedragen zijn baten

Omschrijving	Nederland	Grootte- klasse	Referentie- groep	Wijdmeren
Algemene Uitkering	2.374	2.002	1.682	1.536
Belastingen	354	273	262	370
Bestuur en Burgerzaken	-89	-93	-109	-121
Overhead	-464	-411	-457	-567
Overige baten en lasten	-11	-16	-32	-14
Veiligheid	-138	-111	-103	-141
Verkeer, vervoer en waterstaat	-238	-182	-196	-193
Economie	-1	0	-7	47
Onderwijs	-133	-103	-95	-65
Sport, cultuur en recreatie	-304	-241	-213	-171
Sociaal domein	-1.269	-1.013	-714	-678
Volksgezondheid en milieu	-48	-40	-14	64
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	-68	-65	-79	-75
Reserves	36	2	75	8

Bovenstaande tabel laat zien dat Wijdmeren op de meeste beleidsterreinen minder uitgeeft dan de referentiegemeenten. Dat zijn de groen gemarkeerde terreinen. Het besparingspotentieel is daar relatief laag. Alleen op de beleidsterreinen overhead en veiligheid geeft de gemeente verhoudingsgewijs meer uit dan de referentiegemeenten. Verder vallen de hoge belastingopbrengsten op, en de hoge batige saldi bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Bijlage 2 | Overzicht van tabellen en figuren

Tabellen

Tabel 1:	Samenvattende analyse op hoofdlijnen van de begrotingen 2024 van de drie gemeenten
Tabel 2:	De consequenties voor de onderscheiden herindelingsvarianten
Tabel 3:	Classificering van de drie gemeenten
Tabel 4:	Structuurkenmerken van de drie gemeenten
Tabel 5:	Berekening omgevingsadressendichtheid op basis van gewogen gemiddelde
Tabel 6:	Classificering van de onderscheiden herindelingsvarianten
Tabel 7:	Effecten financieel herstelplan Wijdmeren
Tabel 8:	Begrotingssaldi van de verschillende gemeenten
Tabel 9:	Reserves gemeente Hilversum per 1 januari
Tabel 10:	Reserves Gooise Meren per 1 januari
Tabel 11:	Reserves Wijdmeren per 1 januari
Tabel 12:	Overzicht van taakstellingen in de begroting per 2027
Tabel 13:	Ratio weerstandsvermogen
Tabel 14:	Samenstelling en relatieve aandeel van de benodigde weerstandscapaciteit
Tabel 15:	Opbouw van de beschikbare weerstandscapaciteit
Tabel 16:	Overzicht van de onderhoudsplannen
Tabel 17:	Investeringsniveau na 2027 Gooise Meren
Tabel 18:	Inschatting investeringsniveau na 2027 Gooise Meren
Tabel 19:	Inschatting kapitaallasten na 2027 Gooise Meren
Tabel 20:	Financiële effecten onderhoudsplannen Wijdmeren ten opzichte van 2027
Tabel 21:	Inschatting van de mutatie kapitaallasten onderhoudsinvesteringen opzichte van 2027 van de drie gemeenten
Tabel 22:	Vergelijking van de drie gemeenten op het Sociaal Domein
Tabel 23:	Deelname verbonden partijen
Tabel 24:	Beleidsindicatoren met betrekking tot de bedrijfsvoering
Tabel 25:	Overzicht opbouw uitkering Gemeentefonds 2024
Tabel 26:	Overzicht WOZ-waardes en tarieven 2024
Tabel 27:	OZB-opbrengst op basis van WOZ-waarde en tarieven
Tabel 28:	Tarief bij harmonisatie voor de onderscheiden herindelingsvarianten
Tabel 29:	Verskil in OZB-lasten voor een gemiddeld huishouden
Tabel 30:	Geharmoniseerd OZB-tarief Niet-Woningen Eigenaren voor de onderscheiden herindelingsvarianten
Tabel 31:	Verskil in OZB-lasten voor eigenaren van een niet-woning met een fictieve waarde van € 1 miljoen
Tabel 32:	Geharmoniseerd OZB-tarief Niet-Woningen Gebruikers voor de onderscheiden herindelingsvarianten
Tabel 33:	Verskil in OZB-lasten voor gebruikers van een niet-woning met een fictieve waarde van € 1 miljoen

Tabel 34:	Effecten voor de OZB in 2029 bij een gelijkblijvend areaal
Tabel 35:	Overzicht van de tarieven voor afval en riool
Tabel 36:	Effecten voor de tarieven afval en riool
Tabel 37:	Gevolgen voor de woonlasten
Tabel 38:	Overzicht kostendekkendheid Afvalstoffenheffing
Tabel 39:	Overzicht kostendekkendheid Rioolheffing
Tabel 40:	Overzicht geraamde opbrengsten overige belastingen en heffingen
Tabel 41:	Iv3-benchmark Hilversum op basis van de begroting 2024
Tabel 42:	Iv3-benchmark Gooise Meren op basis van de begroting 2024
Tabel 43:	Iv3-benchmark Wijdmeren op basis van de begroting 2024

Figuren

Figuur 1:	De gemeenten Wijdmeren, Gooise Meren en Hilversum
Figuur 2:	Vergelijking van de drie gemeenten op een aantal indicatoren
Figuur 3:	Demografische druk
Figuur 4:	Prognose ontwikkeling demografische druk
Figuur 5:	Indicatoren Sociaal Domein
Figuur 6:	Gebieden van 500 x 500 meter met meer dan 25 woningen

Bijlage 3 | Geraadpleegde documentatie

- Gemeente Wijdmeren, Financieel Herstelplan en Kadernota 2024 -2027
- Gemeente Wijdmeren, Raadsvoorstel beheerplannen openbare ruimte 2024-2027
- Gemeente Wijdmeren, Begroting 2024
- Gemeente Wijdmeren, Groenbeheerplan 2024-2027
- Gemeente Wijdmeren, Accountantsverslag 2022
- Gemeente Wijdmeren, Managementletter 2023
- Gemeente Wijdmeren, 1e begrotingswijziging 2024
- Gemeente Wijdmeren, financiële verordening ex artikel 212
- Gemeente Wijdmeren, toelichting grondexploitatie Porseleinhaven
- Gemeente Wijdmeren, Beheerplan Openbare Verlichting
- Gemeente Wijdmeren, Algemene uitkering septembercirculaire
- Gemeente Wijdmeren, Renteberekening begroting 2024
- Gemeente Wijdmeren, Nota reserves en voorzieningen
- Gemeente Wijdmeren, Beheerplan Wegen
- Gemeente Wijdmeren, Beleidsplan integraal beheer openbare ruimte
- Gemeente Wijdmeren, Toelichting grondexploitatie Nedervecht
- Gemeente Wijdmeren, Samenvatting beheerplannen Openbare Ruimte 2024-2027
- Gemeente Wijdmeren, Overzicht risicoinventarisatie 2023
- Gemeente Wijdmeren, Jaarstukken 2022
- Gemeente Wijdmeren, Raadsvoorstel fusie Wijdmeren
- Gemeente Wijdmeren, Begroting 2023
- Gemeente Wijdmeren, Financiële begroting 2024
- Gemeente Hilversum, Programmabegroting 2024
- Gemeente Hilversum, Notitie beheerplannen VJN 2023
- Gemeente Hilversum, Overzicht stelposten
- Gemeente Hilversum, Overzicht algemene uitkering
- Gemeente Hilversum, Nota Financieel Beleid 2022
- Gemeente Hilversum, Jaarstukken 2022
- Gemeente Hilversum, Voorjaarsnota 2023
- Gemeente Hilversum, Financiële verordening Hilversum 2022
- Gemeente Hilversum, Renteberekening 2024
- Gemeente Gooise Meren, Begroting 2024 - 2027
- Gemeente Gooise Meren, Perspectiefnota 2024 - 2027
- Gemeente Gooise Meren, Berekening Algemene Uitkering
- Gemeente Gooise Meren, Financiële Verordening Gooise Meren 2023
- Gemeente Gooise Meren, Berekening Grondexploitatie Bredius
- Gemeente Gooise Meren, Renteberekening Begroting 2024 Gooise Meren
- Gemeente Gooise Meren, Managementletter Gooise Meren 2023
- Gemeente Gooise Meren, Accountantsverslag Gooise Meren 2022
- Centraal Bureau voor de Statistiek: IV 3-statline
- www.waarstaatjegemeente.nl
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Toelichting op de maatstaven van het Gemeentefonds
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Begrotingsanalyse 2024

Bijlage 4 | Geïnterviewde personen/ groepsgesprekken

8 april 2024: Wijdmeren Wijdmeren	Beheer Openbare Ruimte Financiën en control
9 april 2024: Hilversum Hilversum Hilversum Hilversum	Financiën, Control en Belastingen Ruimtelijke ontwikkelingen/Grondexploitaties Sociaal Domein Beheer Openbare Ruimte
11 april 2024: Gooise Meren Gooise Meren Gooise Meren Gooise Meren	Financiën en Control Ruimtelijke ontwikkelingen/Grondexploitaties Beheer Openbare Ruimte Sociaal Domein
16 april 2024: Wijdmeren Wijdmeren	Sociaal Domein Ruimtelijke ontwikkelingen/Grondexploitaties

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91ABNA0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

2 mei 2024

Classificatie : Openbaar

Namen adviseurs : Erwin Ormel
Farzad Shahmohammadi Zafran

Projectnummer : PO043820

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl